

VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN

Studie verwezenlijkt ter gelegenheid
van de gezamenlijke economische
zending onder het voorzitterschap
van **HKH Prinses Astrid**,
Vertegenwoordigster van ZM
de Koning

21 > 27 maart 2015

agentschap voor
buitenlandse handel

VOORWOORD

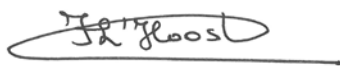
"We, in the UAE, have no such word as "impossible"; it does not exist in our lexicon. Such a word is used by the lazy and the weak, who fear challenges and progress. When one doubts his potential and capabilities as well as his confidence, he will lose the compass that leads him to success and excellence, thus failing to achieve his goal. I require you, youth, to insist on number one."

Deze woorden van de regeringsleider van de Emiraten, Sjeik Mohammed Bin Rashid Al-Maktoum, drukken zowel de wil tot vooruitgang uit als de gedreven vastberadenheid om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan.

Sinds hun onafhankelijkheid hebben de Verenigde Arabische Emiraten dankzij het intelligente beheer van de gas-en petroleumbronnen en de prioritaire diversificatie van hun economische activiteiten in de voorbije 40 jaar een indrukwekkende ontwikkeling doorgemaakt. Vandaag zijn zij een dynamisch en welvarend land.

De resoluut internationaal gerichte instelling van deze federatie van zeven emiraten maakt het land tot één van de meest actieve markten op gebied van buitenlandse handel. Dankzij een aantrekkelijk investeringskader en geholpen door hun politieke stabiliteit in een verder woelige regio, trekken de Emiraten steeds meer buitenlands kapitaal aan.

Het is in deze context dat het Agentschap voor Buitenlandse Handel, in samenwerking met zijn gewestelijke partners "Flanders Investment & Trade", "Brussel Invest & Export" en het "Agence wallonne à l'Exportation et aux Investissements étrangers", deze Prinselijke zending organiseert. We zijn ervan overtuigd dat dit voor onze bedrijven de kans bij uitstek zal zijn om blij te geven van hun knowhow, zodat ze al hun troeven op de markt van de Verenigde Arabische Emiraten zullen kunnen uitspelen.

Fabienne L'Hoost

Adjunct-Directeur-generaal

Marc Bogaerts

Directeur-generaal

EXECUTIVE SUMMARY

Als tweede grootste economie van de GCC (Gulf Cooperation Council) kunnen de Verenigde Arabische Emiraten bogen op een BBP van 400 miljard USD of bijna 51.000 USD per inwoner, een koopkracht die vergelijkbaar is met die in West-Europa.

In 2014 bedroeg de groei 4,6%, maar deze zou een gevoelig lager gemiddelde moeten vertonen in de komende jaren. Deze rijkdom wordt bijna volledig door Abu Dhabi en Dubai gegenereerd en slechts in mindere mate door de andere 5 emiraten uit de federatie.

Zoals in de meeste buurlanden is de sector van de koolwaterstoffen dominant, met 39,1% van het BBP. De VAE hebben er echter meteen gekozen voor een doorgedreven diversificatiebeleid en hebben op dit moment één van de meest volledige economische profielen uit het Midden-Oosten.

De inflatie volgt in de emiraten een stijgende lijn en staat op het hoogste niveau sinds 5 jaar. Net zoals de EIBOR (Emirates Interbank Offered Rate) ondergaan de interestvoeten echter een omgekeerd lot; zij kennen een daling, die te verklaren valt door het soepele monetaire beleid van de Federal Reserve. Sinds 1978 is de dirham van de VAE immers volgens een vaste wisselkoers aan de dollar gekoppeld. De lopende uitgaven en investeringen van de VAE worden steeds aanzienlijker, waardoor het begrotingsoverschot steeds meer afgeschuimd wordt. De overheidsschuld schommelt rond de 51% van het BBP.

De handelsbalans van de federatie vertoont een stabiel structureel overschot (31% van het BBP in 2014). Als derde grootste verkoper ter wereld van petroleum is meer dan de helft van alle inkomsten te danken aan het ruwe zwarte goud. Japan en India zijn de belangrijkste klanten, terwijl de Europese Unie met voorrang de grootste leverancier is.

De VAE genieten van een fiscaal aantrekkelijke omgeving, waarvan de groeiende toestroom aan buiten-

lands kapitaal kan getuigen. Het Verenigd Koninkrijk, India en Frankrijk zijn de grootste investeerders. De federatie is het best genoteerde Arabische land en staat op een 12de plaats in het klassement van de meest competitieve landen.

Het tweede gedeelte van de studie analyseert drie sectoren met de meeste mogelijkheden voor onze bedrijven: gas en petroleum, cleantech en de bouwsector.

De koolwaterstoffen zorgen voor 80% van de overheidsinkomsten en hebben in de VAE nog een mooie toekomst voor zich. Het land is de 8ste olie-producent ter wereld, maar staat voor het verbruik per persoon ook op een 7de plaats. Als pionier op het gebied van de verkoop van LNG is het land een van de wereldleiders voor wat betreft het gebruik van gas in EOR-technieken (enhanced oil recovery).

De sector van de cleantech staat voor enorme uitdagingen. De binnenlandse vraag naar water en elektriciteit neemt immers alsmaar toe. Om de koolwaterstoffen te kunnen vrijwaren voor de export richten de VAE zich op schonere energie-oplossingen voor elektriciteitsproductie en het ontziltten van water, met name op nucleaire energie en hernieuwbare energie.

Tot slot heeft de toekenning van de Wereldtentoonstelling 2020 aan Dubai zowel in de openbare als in de privésector het enthousiasme voor de bouwsector nog aangewakkerd. Er komen steeds meer werven bij, waaronder zowel residentiële en toeristische bouwwerken als moderniseringswerken voor de transportinfrastructuur. De waarde van de lopende en geplande projecten overstijgt momenteel de 550 miljard USD.

Na enkele algemene gegevens (Deel 1) en de analyse van de belangrijkste macro-economische actoren (Deel 2) worden de drie bovenvermelde sectoren bestudeerd (Deel 3). Tot slot worden enkele recente Belgische succesverhalen in de VAE aangehaald (Deel 4).

INHOUD

VOORWOORD	3
EXECUTIVE SUMMARY	5
1. ALGEMENE GEGEVENS	8
2. ECONOMISCHE GEGEVENS	12
2.1 KERNINDICATOREN	14
2.1.1 BBP	14
2.1.2 Inflatie	17
2.1.3 Rentevoeten	18
2.1.4 Wisselkoersen	19
2.1.5 Staatsschuld	20
2.2. INTERNATIONALE SAMENWERKING	22
2.3. BUITENLANDSE HANDEL	23
2.4. DIRECTE BUITENLANDSE INVESTERINGEN	26
2.5. RISICO BEOORDELING	29
2.5.1 Risicobeoordeling volgens de Credendo Group	29
2.5.2 Andere risico-indicatoren	30
3. SECTORALE BENADERING	32
3.1 KOOLWATERSTOFFEN	34
3.1.1 Petroleum	34
3.1.2 Gas	36
3.2 CLEANTECH	39
3.3 CONSTRUCTIE	42
4. RECENTE SUCCESVERHALEN	46
BESIX	48
DUI GLOBAL	49
OTN SYSTEMS	50
5. BRONNEN	52

A photograph of the Sheikh Zayed Grand Mosque in Abu Dhabi, featuring its iconic white architecture, large domes, and a tall minaret, all reflected in the surrounding water. The sky is clear blue.

1

ALGEMENE GEGEVENS

De Verenigde Arabische Emiraten (VAE) zijn een federatie van zeven emiraten: Abu Dhabi, Ajman, Dubai, Fujairah, Sharjah, Umm al-Quaiwain en Ras al-Khaimah, met de stad Abu Dhabi als hoofdstad. De VAE zijn sinds 1971 onafhankelijk van het Verenigd Koninkrijk. Politieke partijen en algemeen stemrecht bestaan er niet.

De hoogste politieke autoriteit is de “Supreme Federal Council” (SFC), samengesteld uit de heersers of “Sjeiks” van de zeven emiraten. Zij kiezen vervolgens de President, de Vicepresident en de regering. De heersers van de twee rijkste lidstaten, Abu Dhabi en Dubai, hebben een vetorecht.

De huidige President is Khalifa bin Zayid Al-Nahayyan (sinds 2004), de heerser van Abu Dhabi, terwijl de functies van Vicepresident en Eerste Minister worden uitgeoefend door Muhammad Bin Rashid Al-Maktum (sinds 2006), de heerser van Dubai.

De afzonderlijke emiraten beheren grotendeels autonoom hun binnenlandse aangelegenheden. Het algemene beleid, buitenlandse zaken, defensie en financiën vallen onder de bevoegdheid van de federatie.

BEVOLKING

- ◆ De bevolking is relatief jong en neemt toe. Voor 2013 loopt de schatting op tot 5,6 miljoen inwoners (bron: CIA World Factbook).
- ◆ Bijna 85% van de populatie woont in versstedelijkt gebied. De belangrijkste emiraten zijn: Abu Dhabi (942.000 inwoners), Dubai (1,9 miljoen inwoners) en Sharjah (983.000 inwoners) – cijfers 2011.
- ◆ De populatie is samengesteld uit verschillende etnische groepen. De Emirati vertegenwoordigen 13% en de buitenlanders 87%; waarvan 58% Zuid-Aziaten, 17% andere Aziaten en 8,5% West-Europeaanen.

- ◆ De gemiddelde leeftijd bedraagt 30,3 jaar. De levensverwachting voor vrouwen is 79,83 jaar en voor mannen 74,49 jaar. 20,7% van de bevolking is jonger dan 15 jaar, terwijl 75,2% van de inwoners zich in de leeftijdscategorie tussen 15 en 54 jaar bevindt. Amper 4,1% van de populatie is ouder dan 54 jaar. De alfabetiseringsgraad bedraagt 90%.
- ◆ De geslachtsverhouding binnen de totale populatie is gelijk aan 2,19:1, wat betekent dat er 2.190 mannen zijn op 1000 vrouwen.

TAAL

Het Arabisch is de officiële taal, terwijl in de zakenwereld het Engels de meest courante taal is. Daarnaast wordt vanwege de diverse expatgemeenschappen ook Urdu, Tagalog, Farsi en Hindi gesproken.

RELIGIE

De Emirati en het merendeel van de expats zijn moslim (waarvan 85% soennieten en 15% sjiieten). Hoewel officiële cijfers ontbreken, hangt 55% van de buitenlanders de islam aan, is 25% hindoe, 10% christen, 5% boeddhist en praktiseert nog eens 5% een andere godsdienst.

LIGGING

De VAE liggen in het Midden-Oosten, tussen Oman en Saoedi-Arabië. Het land grenst zowel aan de Golf van Oman als aan de Perzische golf en geniet aldus van een strategische ligging ten zuiden van de Straat van Hormuz, een cruciaal transitpunt voor ruwe petroleum.

OPPERVLAKTE

De totale oppervlakte van de VAE bedraagt 82.880 km², dit is 2,5 maal de oppervlakte van België.

KLIMAAT

Het klimaat is van november tot april aangenaam met koele avonden. De temperatuur varieert in deze periode van 15°C-25°C. In de zomermaanden, mei tot oktober, kan de temperatuur oplopen tot 45°C-50°C (met pieken in juli en augustus) met een vochtigheidsgraad tot 95%. In de koele periode neemt de kans op regenval toe. De VAE zijn voor ongeveer 80% woestijngebied.

NATUURLIJKE HULPBRONNEN

De federatie beschikt over petroleum en aardgas.

TIJDSVERSCHIL

Het land bevindt zich in de tijdszone GMT +04:00.

MUNT

De nationale munt is de Verenigde Arabische Emiraten Dirham (AED). De Dirham heeft een vaste wisselkoers ten opzichte van de USD (USD 1 = AED 3,673). Op 30 januari 2015 was 1 EUR 4,1425 AED. Zie punt 2.1.4 Wisselkoersen.

2

ECONOMISCHE GEGEVENS

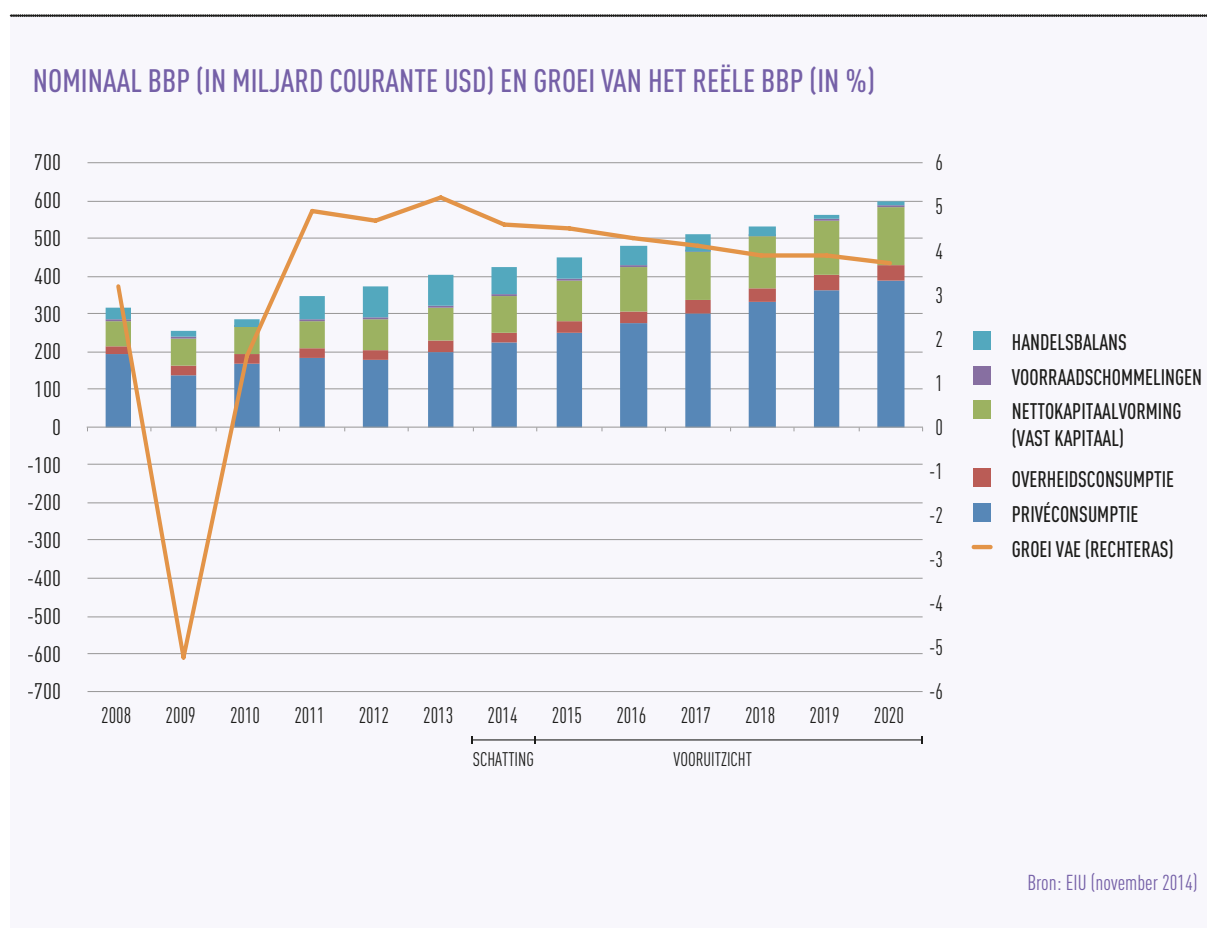
2.1	KERNINDICATOREN	14
2.1.1	BBP	14
2.1.2	INFLATIE	17
2.1.3	RENTEVOETEN	18
2.1.4	WISSELKOERSEN	19
2.1.5	STAATSSCHULD	20
2.2	INTERNATIONALE SAMENWERKING	22
2.3	BUITENLANDSE HANDEL	23
2.4	DIRECTE BUITENLANDSE INVESTERINGEN	26
2.5	RISICO BEOORDELING	29
2.5.1	RISICOBEOORDELING VOLGENS DE CREDENDO GROUP	29
2.5.2	ANDERE RISICO-INDICATOREN	30

2.1 KERNINDICATOREN

2.1.1 BBP

Het bruto binnenlands product is de belangrijkste indicator om de economische gezondheid van een land in te schatten.

In 2013 bedroeg het nominale bruto binnenlands product tegen marktprijzen USD 402,285 miljard of USD 50.755 per capita, volgens The Economist Intelligence Unit. Op basis van de op dit moment beschikbare ramingen zal het BBP in 2014 oplopen tot USD 424,747 miljard.

De Verenigde Arabische Emiraten beschikken over de tweede grootste economie binnen de

Samenwerkingsraad van de Arabische Golfstaten (*Gulf Cooperation Council, GCC*), na Saoedi-Arabië. De koopkracht ligt in lijn met die van de West-Europese economieën.

Abu Dhabi is goed voor 65% van het totale BBP, terwijl Dubai 30% van de nationale welvaart vertegenwoordigt. De noordelijke Emiraten genereren de resterende 5%.

“The UAE’s GDP is forecasted to grow by 4.6% this year. This increase will be driven primarily by the non-oil sector, particularly the private non-oil sector, as fiscal stimulus is gradually scaled down in an attempt to consolidate the fiscal position. With oil-related growth expected to be 1.8% and non-oil growth 5.9%”.

Ernst & Young
September 2014

De economische krimp van 2009 kan verklaard worden door de wereldwijde financieel-economische crisis. Het snelle herstel is dan weer te danken aan de hoge olieprijs van de voorbije jaren.

In 2013 tikte de reële groei af op 5,20%, een positief resultaat. Ook voor de toekomst is de prognose gunstig. Voor de periode 2014-2018 verwacht de Economist Intelligence Unit (EIU) een gemiddelde expansie van 4,28% op jaarbasis, aangedreven door een samenspel van drie factoren: een hoge interne vraag, toenemende investeringsuitgaven en een groei in de non-olie-sector, al zal deze laatste afhangen van de sterke daling van de petroleum prijzen.

ECONOMISCHE DIVERSIFICATIE BINNEN DE VAE

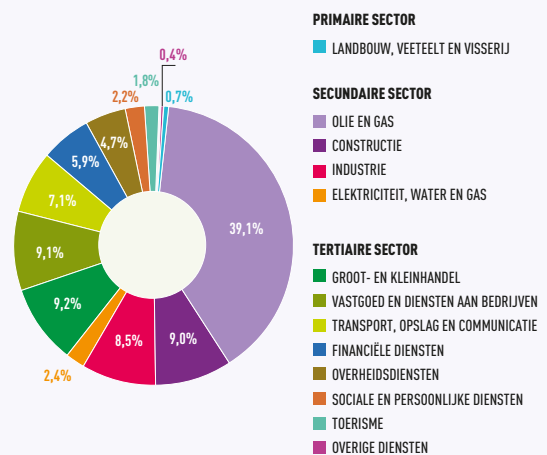
Sinds de ontdekking van olie en gas meer dan 30 jaar geleden, heeft het land een diepgaande transformatie ondergaan. De VAE zijn geëvolueerd van een achtergestelde woestijnregio naar een moderne staat met een hoge levensstandaard.

Net zoals in de meeste Golfstaten vormen olie en gas ook vandaag nog de dominante economische sector. In 2013 vertegenwoordigde de branche 39,1% van het bruto binnenlands product.

Toch hebben de VAE, in tegenstelling tot verschillende van hun regionale collega's, al snel gekozen voor een vooruitstrevende strategie met economische diversificatie als prioriteit. Hierbij wordt de nadruk gelegd op sectoren als toerisme, media, logistiek, financiële en commerciële diensten en de uitbreiding van de industriële basis. **Vandaag beschikt de federatie over een van de meest gediversifieerde economieën van het Midden-Oosten.**

Volgens een recent rapport gepubliceerd door Ernst & Young, zal de groei van het bruto binnenlands product van de niet-oliesector in 2014 in de VAE opnieuw hoger liggen dan de bijdrage van de oliesector.

SECTORALE SAMENSTELLING VAN HET BBP IN 2013 (IN %)

Bron: Nationaal Bureau van de Statistiek (november 2014)

GROEI PER ECONOMISCHE ACTIVITEIT IN 2013 (IN %)

Landbouw, veeteelt en visserij	1,20%
Olie en gas	4,80%
Constructie	3,80%
Industrie	1,90%
Elektriciteit, water en gas	5,40%
Groot- en kleinhandel	2,40%
Vastgoed en diensten aan bedrijven	8,70%
Transport, opslag en communicatie	7,30%
Financiële diensten	8,80%
Overheidsdiensten	9,90%
Sociale en persoonlijke diensten	6,10%
Toerisme	6,60%
Overige diensten	0,80%

Bron: Nationaal Bureau van de Statistiek (november 2014)

Primaire sector

Deze sector groepeerde alle activiteiten voor de exploitatie van natuurlijke rijkdommen zoals de landbouw, de veeteelt en de visserij.

De primaire sector is verwaarloosbaar in termen van gegenereerd BBP (0,70%). De VAE beschikken immers niet over bijzonder interessante natuurlijke rijkdommen om te exploiteren en de oppervlakte die voor landbouw kan worden gebruikt is beperkt (0,61% van de totale oppervlakte).

Secundaire sector

De secundaire sector omvat alle activiteiten die als einddoel hebben om een natuurlijke grondstof tot een afgewerkt product te verwerken. Ze vertegenwoordigt 59% van het BBP en kan onderverdeeld worden in twee soorten activiteiten.

1. Olie- en gas

De productie van olie en gas is goed voor 39,1% van het BBP. Door de jaren heen is het belang ervan drastisch afgebouwd, van 63% in 1980 tot 46% in 1990 tot iets minder dan 40% vandaag. In 2013 kende de branche een expansie van 4,8%.

De VAE zijn begunstigd met een enorme voorraad aan petroleum en aardgas. Op basis van schattingen van het *Oil & Gas Journal* beschikken de VAE momenteel over 97,8 miljard vaten, of de 7^e grootste oliereserves ter wereld (6% van het globale totaal). Het grootste deel bevindt zich in Abu Dhabi (ongeveer 94%). Dubai bezit 4 miljard vaten. De rest behoort toe aan de emiraten Sharjah en Ras Al Khaimah.

De gasreserves worden berekend op 215 triljoen kubieke voet, wat goed is voor een 7^e plaats in de mondiale rangschikking (5% van het wereldtotaal). Geschat wordt dat de reserves nog ongeveer 81 jaar zullen meegaan, uitgaande van het huidige productieritme.

2. Niet aan olie gerelateerde activiteiten

De niet aan olie gerelateerde activiteiten omvatten constructie (9% van het BBP), industrie (8,5% van het BBP) en water, elektriciteit en gas (2,4% van het BBP). Samen vertegenwoordigen ze 19,9% van het bruto binnenlands product.

De bouwsector ervaart de laatste jaren opnieuw een opmars, met in 2013 een expansie van 3,8%. Deze positieve evolutie zou ook in 2014 en 2015 worden verdergezet. In het kader van de wereldtentoonstelling "Expo 2020", die in Dubai zal plaatsvinden, kondigde de overheid de afwerking van een aantal geblokte plannen aan en stelde ze een reeks nieuwe grote ontwikkelingsprojecten voor. Daarnaast beloofde ze meer investeringen in de sociale infrastructuur. De bouwsector wordt gedomineerd door activiteiten in de emiraten Abu Dhabi en Dubai.

De industrie tekende in 2013 een groei op van 1,9%. De belangrijkste industrieën zijn metallurgie, chemie, hout, voeding & dranken, papier, textiel en mijnbouw & petrochemie. Dubai specialiseert zich in de lichtere industrie, terwijl Abu Dhabi, als gevolg van de toegang tot goedkope energie, inzet op de zwaardere industrie. Investerings worden gestimuleerd door de oprichting van meerdere vrijhandelszones.

De levering van elektriciteit, water en gas noteerde in 2013 een stijging van 5,4%, aangedreven door een zich uitbreidende bevolking en een expansie van de industrie.

Tertiaire sector

De tertiaire sector kan omschreven worden als dienstensector en is vitaal voor de nationale economie: diensten vertegenwoordigen 40% van het BBP, maar staan in voor meer dan 70% van de totale tewerkstelling.

In 2013 registreerden alle subsectoren een vooruitgang, met als koplopers: overheidsdiensten (+9,9%), financiële diensten (+8,8%), vastgoed en diensten aan bedrijven (+8,7%), transport, opslag en communicatie (+7,3%), en toerisme (+6,6%).

De dienstensector is uitgegroeid tot de belangrijkste component van het BBP. In 1975 genereerde hij ongeveer een vijfde van de nationale welvaart, terwijl

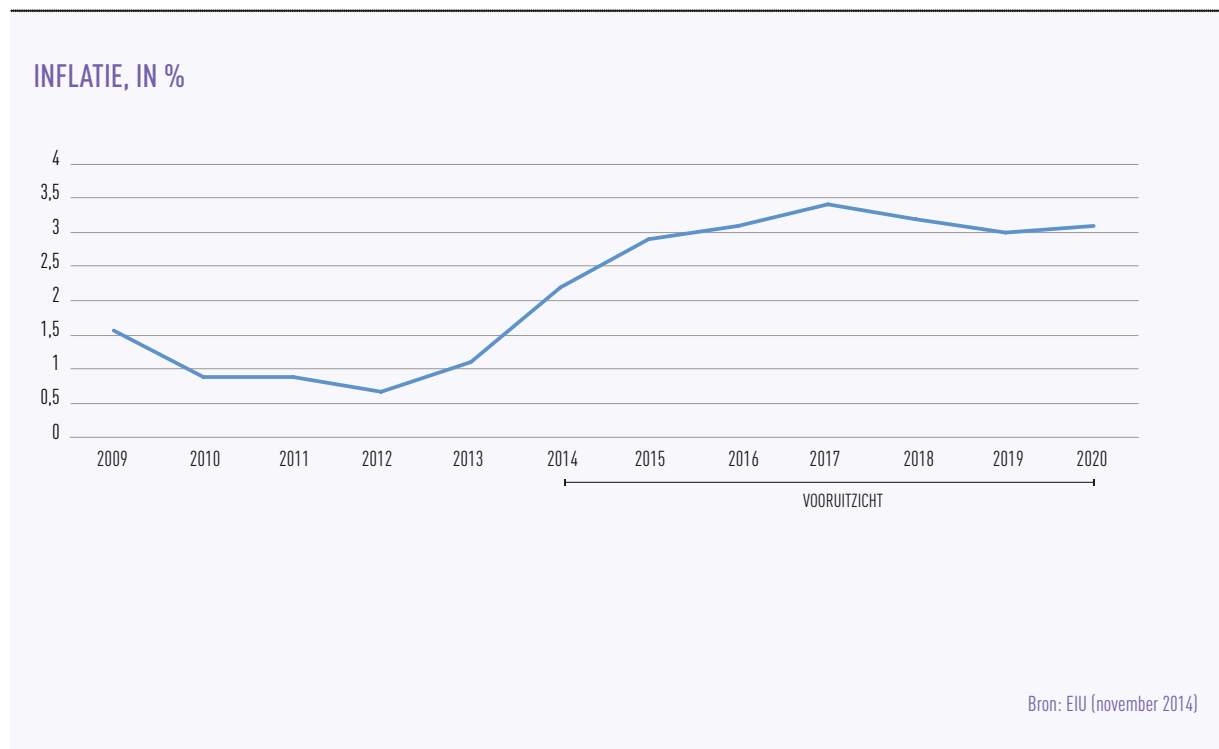
dat vandaag bijna het dubbele is. Sinds 1993 is de bijdrage van de diensten belangrijker dan die van olie en gas.

Deze evolutie werd ondersteund door de instelling van vrijhandelszones (FTZ), die niet alleen leidden tot een snelle uitbreiding van de handelsactiviteiten (groot- en kleinhandel als belangrijkste dienstencomponent zijn goed voor 9,2% van het BBP), maar eveneens van de daarmee samenhangende logistieke branche (goed voor 7,1% van het BBP).

Daarnaast oefende ook de inrichting van financiële vrijhavens (financial free zones) een belangrijke impact uit. Dankzij hun oprichting hebben de VAE zich kunnen ontplooiën tot het belangrijkste financiële centrum van de regio.

Dubai vormt het zwaartepunt van de tertiaire sector. Het emiraat levert bijna de helft van de opbrengsten. Abu Dhabi is goed voor ongeveer 40%.

2.1.2 INFLATIE

De inflatie is gebaseerd op een mix van consumptieprijzen. Die weerspiegelt de evolutie van de prijzen van een standaardmix van goederen en diensten die gezinnen aankopen. In de VAE zijn de belangrijkste categorieën de volgende:

- ◆ huisvesting (39%)
- ◆ voeding en frisdranken (13,9%)
- ◆ transport (9,9%)
- ◆ textiel, kledij en schoeisel (7%)
- ◆ communicatie (6,9%)
- ◆ diverse goederen en diensten (5%)

De inflatie wordt berekend door te kijken naar de stijging van de index over een bepaalde periode in vergelijking met de waarde van dezelfde index tijdens de basisperiode.

De stijging van de index van de consumptieprijzen ging van 1,4% in de laatste drie maanden van

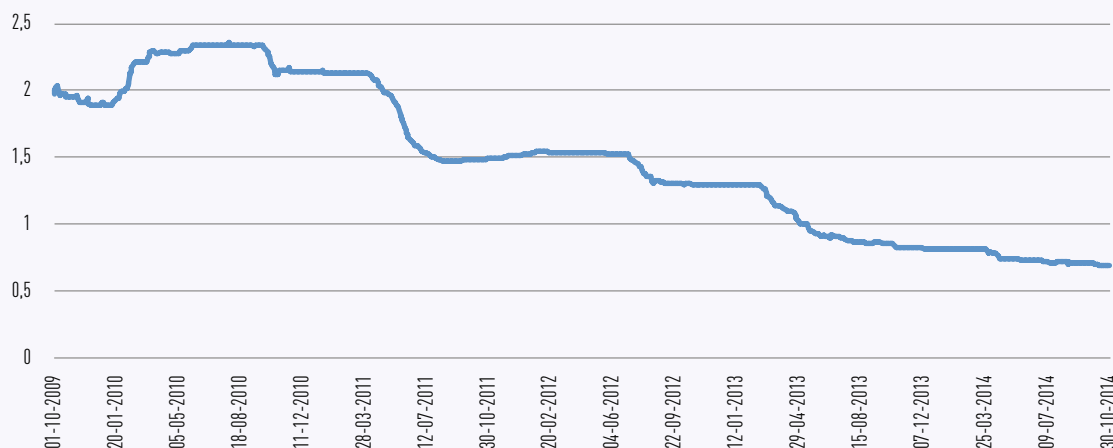
2013 naar 1,7% in het eerste kwartaal van 2014 en vervolgens naar 2,1% in het tweede kwartaal. Het gemiddelde voor 2013 kwam uit op 1,1%.

Uit het meest recente onderzoeksrapport van het Nationaal Bureau van de Statistiek (NBS) blijkt dat de inflatie 2,9% bedroeg in september 2014, het hoogste niveau sinds maart 2009. Deze toename wordt vooral gedragen door de stijgende huisvestingskosten, die in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar een stijging van 4,1% lieten optekenen. Huisvestingskosten weerspiegelen de kost van oude en nieuwe afgesloten huurcontracten en krijgen binnen de index het grootste gewicht toebedeeld. Als enkel naar de emiraten Abu Dhabi en Dubai wordt gekeken ligt de inflatie nog hoger en tikte deze in september 2014 af op 3,5%.

Het NBS voorziet een verderzetting van deze opwaartse trend in de laatste maanden van het jaar en een gemiddelde inflatie van 3% voor 2014, het hoogste niveau in 5 jaar. De EIU van zijn kant spreekt over een gemiddeld percentage van 2,4% voor 2014.

2.1.3 RENTEVOETEN

EMIRATES INTERBANK OFFERED RATE (EIBOR), OP DRIE MAANDEN, IN %

Bron: Centrale Bank van de Verenigde Arabische Emiraten

De “Emirates Interbank Offered Rate” (EIBOR) is de rente die door banken in de Verenigde Arabische Emiraten voor interbancaire transacties in rekening wordt gebracht. Het tarief wordt dagelijks vastgelegd door een panel van 12 financiële instellingen die actief zijn in de federatie. De EIBOR omvat verschillende componenten, te weten de dagrente, 1 week, 1 maand, 2 maanden, 3 maanden, 6 maanden en 1 jaar. Banken hanteren hoofdzakelijk de 3-maandenrente bij het bepalen van de tarieven die ze hun klanten aanrekenen.

De laatste jaren kent de koers van de EIBOR een algemeen dalend verloop, waarbij de 3-maandenrente in 2013 de sterkste val noteerde. Het tarief nam af van 1,3% in januari tot 0,81% in december. Deze neerwaartse trend werd ook in 2014 aangehouden, met de 3-maandenrente die eind oktober aftakte op 0,69%. Het voorlopige gemiddelde voor 2014 (januari-oktober) bedraagt 0,75%, tegenover 0,98% in 2013 en 1,42% in 2012.

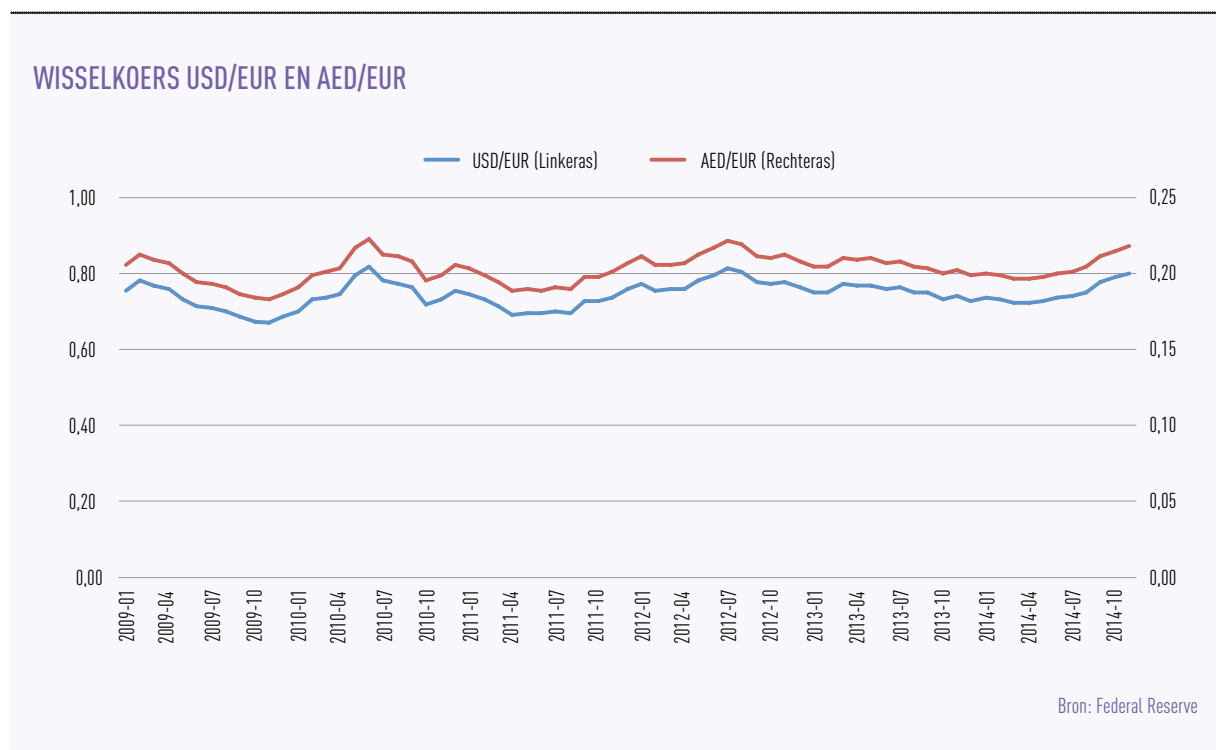
Deze verlaging kan enerzijds verklaard worden door het soepele monetaire beleid van de

Federal Reserve (FED), de Centrale Bank van de Verenigde Staten. De Verenigde Arabische Emiraten Dirham is sinds 1978 gekoppeld aan de US dollar. In de praktijk betekent dit dat de binnenlandse rentetarieven die van de Federal Reserve (FED) volgen. In 2009 verlaagde de Centrale Bank van de Verenigde Arabische Emiraten de spijlrente - de basisrente waartegen banken lenen bij de Centrale Bank - tot een historisch laag niveau van 1%, naar het voorbeeld van de FED.

Anderzijds wordt de federatie beschouwd als een “veilige haven” in de regio, met als gevolg dat belangrijke (private) kapitaalstromen afkomstig uit de onstabiele buurlanden hun weg vinden naar de VAE, via deposito's, aandelen en vastgoedinvesteringen.

Analisten verwachten in de tweede helft van 2015 een opwaartse trend van de rentetarieven, in lijn met de politiek van de FED.

2.1.4 WISSELKOERSEN

Sinds 1978 hanteren de VAE hetzelfde wisselkoersniveau ten opzichte van de USD, waarbij 1 USD 3,673 AED waard is. Ook naar de toekomst toe zijn de Verenigde Arabische Emiraten vastbesloten deze pin te behouden.

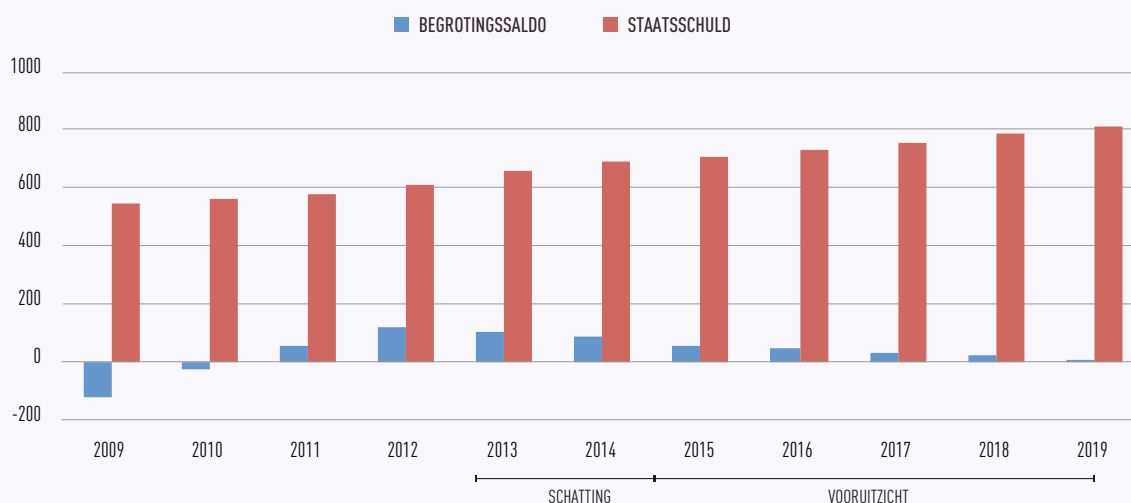
De Centrale Bank vermeldt in haar communicatie hierover de volgende voordelen: *“the peg of the UAE currency to the US dollar minimises the volatility of hydrocarbon export revenue, as oil and gas are priced in US dollars. For foreign investors, the long-term stability of the pegs removes some of the capital value risks that are usually associated with investment in countries with floating exchange rates”* (30 juni 2012).

De beslissing van de VAE om niet mee te gaan in de monetaire unie van de Samenwerkingsraad van de Arabische golfstaten (GCC), maakt het nog onwaarschijnlijker dat de koers van de VAE Dirham bijgesteld zal worden in een reactie op een revaluatie van de munten van de andere Golfstaten.

De nominale wisselkoers van de VAE weerspiegelt de prestatie van de USD ten opzichte van andere belangrijke valuta. Over het algemeen kan gesteld worden dat de afzwakking van de USD ten opzichte van de EUR in 2013 en 2014 leidde tot een depreciatie van de VAE Dirham. De val van de EUR ten opzichte van de USD sinds 2014 heeft als gevolg dat ook onze munt daalt tegenover de VAE Dirham, wat natuurlijk gunstig is voor onze exporteurs.

2.1.5 STAATSSCHULD

BEGROTINGSSALDO EN STAATSSCHULD, IN MILJARD AED

Bron: EIU (november 2014)

De federale begroting vertegenwoordigt minder dan 15% van de totale bestedingen van de VAE. Het grootste deel van de uitgaven gebeurt op niveau van de emiraten, hoofdzakelijk in Abu Dhabi en Dubai.

Het budget voor 2015 wordt geraamd op AED 49,1 miljard, wat een toename betekent van 6,5% in vergelijking met 2014. Sociale uitgaven en ontwikkeling, met inbegrip van onderwijs, nemen hierbij 50% voor hun rekening.

De voorbije jaren zijn de kosten van de federatie gestaag toegenomen. Het grote aantal projecten in Dubai en Abu Dhabi draagt bij tot deze groei. Ook voor de periode 2015-2019 wordt een verdere toename van de lopende en investeringsuitgaven verwacht. Deze vermeerdering, in combinatie met lagere olieprijsen, zou bijdragen tot een geleidelijke erosie van het fiscale surplus. Olie en gas zijn goed voor bijna 80% van de fiscale inkomsten. Tussen 2011 en 2014 bedroeg de olieprijs gemiddeld 109 USD/vat op jaarbasis. Voor de jaren 2015-2019 berekent de EIU een gemiddelde prijs van 94 USD/vat. In 2014 is een gemiddelde olieprijs van 70,4 USD/vat vereist voor het bereiken van een budgettair evenwicht. Indien de huidige daling van de prijs/vat aanhoudt op langere termijn zal deze echter een begrotingstekort teweegbrengen.

De EIU verwacht tussen 2015 en 2019 een begrotingsoverschot van gemiddeld 1,8% van het BBP per jaar, ofschoon dit surplus tegen 2019 zou evolueren tot een bijna-evenwicht.

De staatsschuld van de VAE nam tussen 2001 en 2009 toe van 9,9% van het BBP tot een record van 58,7% van het BBP. In deze tijdsspanne leenden de emiraten in een eerste fase zwaar om de ambitieuze vastgoed- en infrastructuurprojecten te financieren en nadien, in de nasleep van de mondiale financiële crisis, om de economie en de noodlijdende bedrijven te ondersteunen. De sterkste stijging deed zich voor van 2008 tot 2009, toen de schuld/BBP- ratio toenam met 21,2%.

In 2014 wordt de overheidsschuld geschat op AED 687,97 miljard, of 51% van het BBP. Ter vergelijking: in het eerste kwartaal van 2014 bedroeg de Belgische staatsschuld 105,1% en verwacht wordt dat deze tegen het einde van het jaar 105,6% van het BBP zal bedragen.

Volgens analisten zou de relatieve schuldgraad van de VAE de komende jaren verder dalen, om tegen 2019 af te tikken op 47,1%. De grootste onzekere factor hierin is de evolutie van de prijs/vat.

2.2 INTERNATIONALE SAMENWERKING

De VAE zijn actief in een aantal internationale samenwerkingsverbanden, waaronder:

SAMENWERKINGSRAAD VAN DE ARABISCHE GOLFSTATEN (GCC)

De Samenwerkingsraad van de Arabische Golfstaten (GCC), opgericht in 1981, telt 6 leden. Naast de Verenigde Arabische Emiraten maken ook Saoedi-Arabië, Bahrein, Oman, Koeweit en Qatar er deel van uit. Het samenwerkingsverband is onder meer bevoegd voor economische aangelegenheden, waarbij al gemeenschappelijke standpunten over ontwikkeling en belangrijke internationale economische problemen werden ingenomen. Daarnaast werd eveneens een eengemaakte markt en douane-unie tussen de zes lidstaten ingesteld. De douane-unie van de GCC hanteert een gemeenschappelijk invoerrechts tarief van 5% (mits enkele uitzonderingen), terwijl de eenheidsmarkt ervoor moet zorgen dat alle onderdanen en bedrijven binnen de GCC genieten van een gelijke behandeling, wat de investerings- en handelsoportunities zou moeten vergemakkelijken.

De VAE profiteren van twee vrijhandelsakkoorden tussen de GCC en de EFTA (IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland), en de GCC en Singapore.

Daarnaast heeft de GCC onderhandelingen lopen met onder meer Australië, China, Mercosur, Japan, Jordanië, Zuid-Korea, Turkije, Nieuw-Zeeland, India, Iran, ASEAN en de Europese Unie (zie hieronder).

VRIJHANDELSAKKOORD TUSSEN DE EU EN DE GCC

De economische relaties tussen de VAE en de EU voltrekken zich grotendeels op het niveau van de GCC (zie hierboven). Binnen dit kader wer-

den al in 1988 onderhandelingen opgestart om een EU-GCC vrijhandelsakkoord te bereiken. Inmiddels werden deze besprekingen meermaals afgebroken en weer opgestart. Sinds 2009 vonden tussen beide partijen enkel nog informele contacten plaats.

Het voorziene akkoord omvat onder meer markttoegang voor goederen en diensten, regelgeving omtrent intellectuele eigendom, concurrentie, geschillenbemiddeling, oorsprongregels, mensenrechten, illegale immigratie en terrorisme.

GREATER ARAB FREE TRADE AGREEMENT (GAFTA)

Achttien landen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika maken deel uit van de Arabische vrijhandelszone, opgericht in 2005: de VAE, Saoedi-Arabië, Bahrein, Egypte, Irak, Jordanië, Koeweit, Libanon, Libië, Marokko, Oman, de Palestijnse Autonome Gebieden, Qatar, Soedan, Tunesië, Syrië, Jemen en Algerije. Het GAFTA zorgde voor een afschaffing van de invoerrechten op producten van Arabische oorsprong, met uitzondering van enkele landbouw- en textielproducten.

ORGANISATIE VAN OLIE-EXPORTERENDE LANDEN (OPEC)

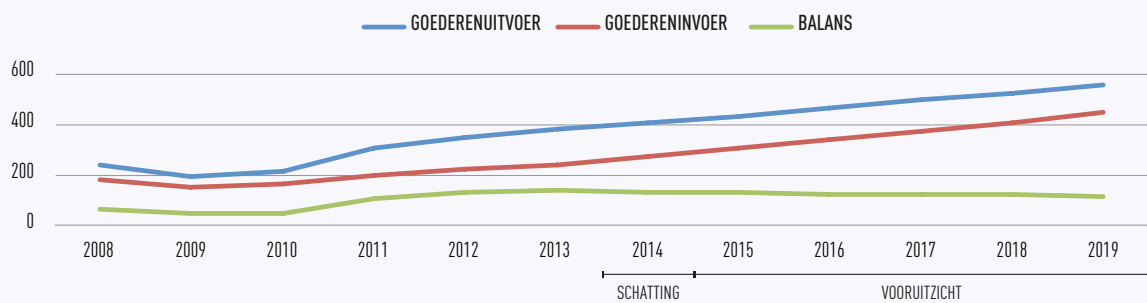
De OPEC is een intergouvernementele organisatie die als doel heeft om het petroleumbeleid van zijn lidstaten te coördineren op gebied van prijs, quota, concessierechten... Twaalf landen uit drie regio's zijn lid van de OPEC: de Verenigde Arabische Emiraten, Saoedi-Arabië, Iran, Irak, Koeweit, Qatar (Midden-Oosten), Libië, Nigeria, Angola, Algerije (Afrika), Venezuela en Ecuador (Zuid-Amerika). De gecumuleerde productie van alle lidstaten vertegenwoordigt 35% van de wereldproductie. De OPEC vormt aldus een zeer belangrijke lobbygroep.

WERELDHANDELSORGANISATIE (WHO)

De VAE zijn sinds 10 april 1996 ook lid van de WHO. Dit betekent dat de federatie kan genieten van de clause van voorkeurnatie en deze bepaling ook kan toepassen op haar internationale handelspartners..

2.3 BUITENLANDSE HANDEL

INTERNATIONALE GOEDERENSTROOM, IN MILJARD USD, TEGEN CONSTATE PRIJZEN

Bron: EIU (november 2014)

De goederenbalans van de Verenigde Arabische Emiraten vertoont een structureel overschot en schommelt in functie van de aardolie, meer bepaald van zijn koers op de internationale markt en van de internationale vraag ernaar. Voor 2014 wordt het surplus berekend op USD 131,669 miljard, of 31% van het BBP. De economen van de EIU voorzien de komende jaren een daling van de handelsbalans tot USD 115,338 miljard in 2019, wat overeen zou komen met 20,46% van het BBP. Deze evolutie wordt aangedreven door een neerwaartse trend van de olieprijs en een sterke toename van de import.

UITVOER

De producten die de VAE uitvoeren zijn voornamelijk:

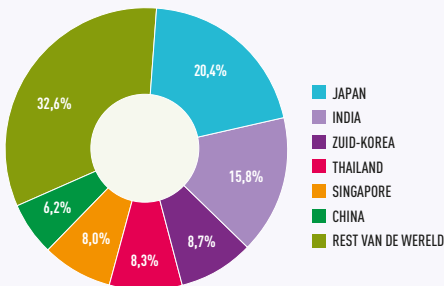
- ♦ minerale brandstoffen (70,01 %)
 - ruwe olie (50,58 %)

- geraffineerde olieproducten (12,76 %)
- petroleumgassen (6,32 %)
- overige (0,35 %)

- ♦ edelstenen, edele metalen en diamant (13,73 %)
- ♦ aluminium en toepassingen (2,32 %)
- ♦ rubber en toepassingen (1,89 %)
- ♦ machines en toestellen (1,3 %)

In 2013 waren minerale brandstoffen goed voor 70,01% van de exportinkomsten. Ruwe olie vertegenwoordigt 50,58% van het totaal, wat zich vertaalt in een opbrengst van USD 105,30 miljard. 97% van de olie is bestemd voor Azië, waarvan 40% voor Japan. De overige 3% wordt verkocht aan het Afrikaanse continent. **De VAE zijn 3^e grootste petroleumexporteur ter wereld.**

UITVOER PER LAND 2013

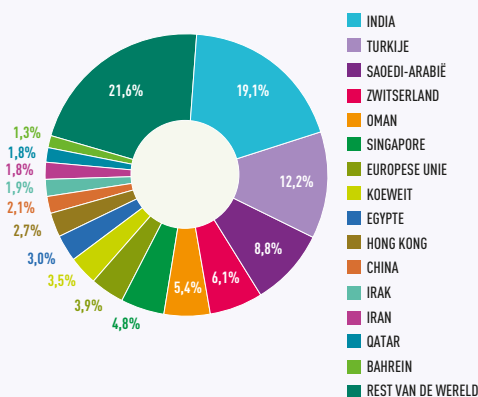

Bron: ITC, joint agency of WTO and the United Nations (november 2014)

Voor alle producten samen zijn de belangrijkste klanten van de VAE Japan (20,42%), India (15,84%), Zuid-Korea (8,71%), Thailand (8,3%), Singapore (7,95%) en China (6,15%).

Als enkel de export van niet-olieproducten in rekening wordt genomen ziet de verdeling voor 2013 er als volgt uit:

UITVOER NIET-OLIE PRODUCTEN PER LAND 2013

Bron: Nationaal Bureau van de Statistiek (november 2014)

De landen van de Europese Unie nemen samen 3,87% voor hun rekening, met als belangrijkste bestemmingen Nederland (0,82%), Duitsland (0,52%), het Verenigd Koninkrijk (0,5%) en België (0,39%). **Als geheel vormt de Unie de 7^e belangrijkste buitenlandse markt voor niet- olieproducten afkomstig uit de Verenigde Arabische Emiraten.**

De export naar de lidstaten van de GCC is van significant belang. Saoedi-Arabië (8,8%), Oman (5,36%), Koeweit (3,53%), Qatar (1,76%) en Bahrein (1,32%) vertegenwoordigen samen 20,77%, wat de regio als eertse uitvoerbestemming maakt voor de niet-olieproducten.

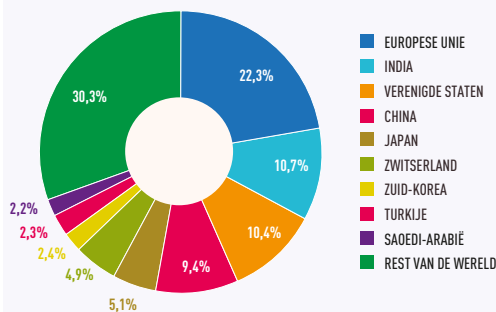
INVOER

De binnenlandse vraag wordt steeds groter en de invoer neemt toe. In 2013 zou het land de 20^e grootste invoerder op wereldvlak zijn.

De VAE importeren voornamelijk:

- ♦ edelstenen, edele metalen en diamant (18,85%)
- ♦ machines en toestellen (11,81%)
- ♦ elektrisch en elektronisch materiaal (10,26%)
- ♦ auto's, tractoren, motorrijwielen, fietsen (7,74%)
- ♦ minerale brandstoffen (6,84%)
- ♦ vliegtuigen, ruimtevaartuigen en toepassingen (5,9%)
- ♦ ijzer- en staaltoepassingen (2,53%).

INVOER PER LAND 2013

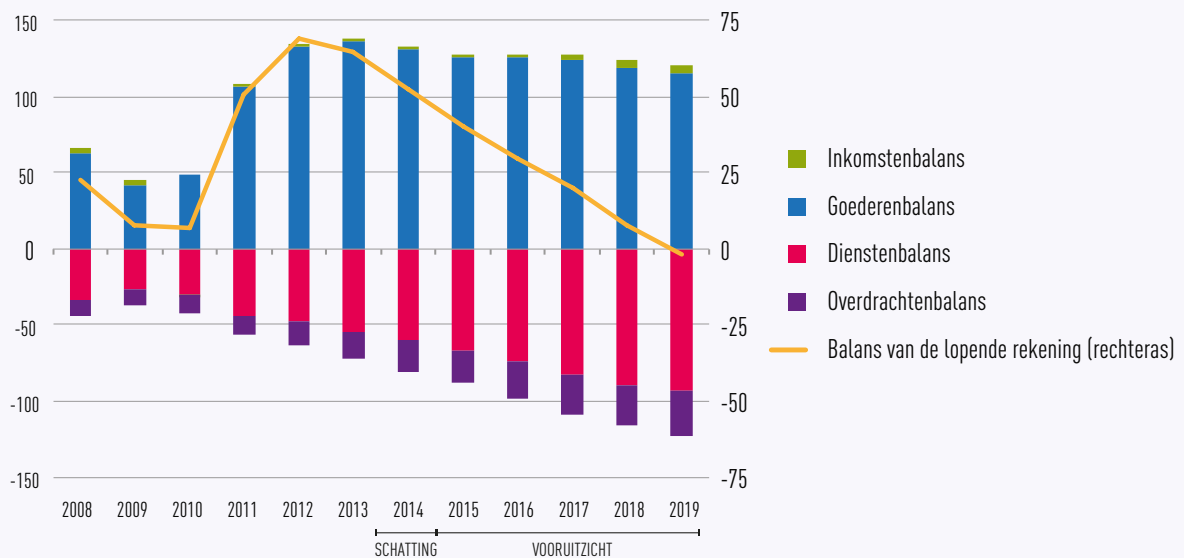
Bron: Nationaal Bureau van de Statistiek (november 2014)

De Europese Unie is met 22,26% de belangrijkste leverancier van de Verenigde Arabische Emiraten, waarbij Duitsland (5,53%), het Verenigd Koninkrijk (5,40%), Italië (2,94%), Frankrijk (2,23%) en België (2,06%) het grootste deel van de aankopen verzorgen.

Op een tweede plaats komt India (10,67%), gevolgd door de Verenigde Staten (10,39%) en China (9,37%). Japan (5,13%) vervolledigt de lijst van de top vijf importeurs.

De importbijdrage van de landen van de GCC is beperkt (4,66%). Een derde van de import wordt opnieuw uitgevoerd.

BIJDRAGE VAN DE VERSCHILLENDE COMPONENTEN VAN DE LOPENDE REKENING, IN MILJARD USD, CONSTATE PRIJZEN

Bron: EIU (november 2014)

De balans van de lopende rekening van de VAE, m.a.w. het saldo van de geldstromen van het land als uitkomst van de internationale transacties van goederen, diensten, overdrachten en inkomsten, vertoont een positief saldo. De historisch negatieve balansen van de diensten en de overdrachten worden gecompenseerd door het overschot op de goederenbalans.

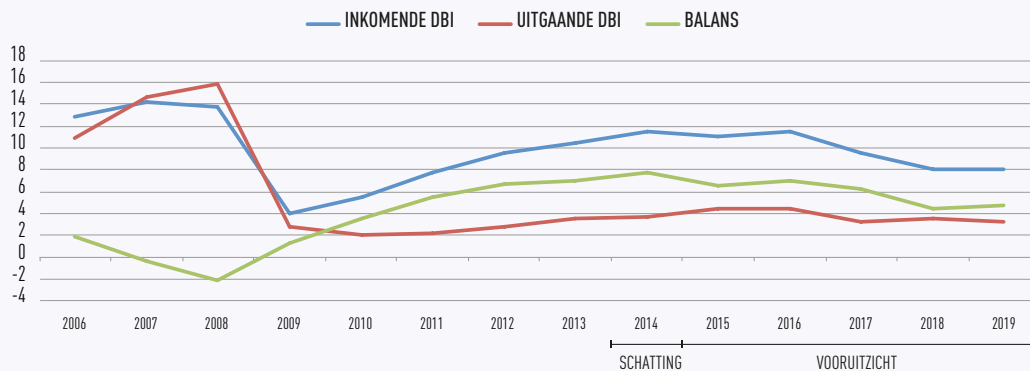
Trendwatchers voorspellen de komende jaren echter een daling van de balans. In 2014 wordt het surplus berekend op USD 52,633 miljard, wat gelijk staat aan 12,39% van het BBP, terwijl in de periode 2015-2019

een gemiddeld overschot van 4% van het BBP op jaarbasis wordt verwacht, met in 2019 een overslag naar een klein deficit. Deze prognose is gebaseerd op dalende olieprijs, een importgroei en een uitbreiding van het deficit op de dienstenbalans.

De buitenlandse handel van de Verenigde Arabische Emiraten met ons land wordt ontleend in de bilaterale nota "De handelsrelaties van België met de Verenigde Arabische Emiraten", gepubliceerd door het Agentschap voor Buitenlandse Handel.

2.4 DIRECTE BUITENLANDSE INVESTERINGEN

DIRECTE BUITENLANDSE INVESTERINGEN, IN MILJARD COURANTE USD

Bron: EIU (november 2014)

We spreken over directe buitenlandse investeringen (DBI) als een onderneming minstens 10% van het kapitaal van een buitenlandse onderneming verwerft om er controle over uit te oefenen en het beheer ervan te beïnvloeden. Operaties worden meestal in twee grote groepen onderverdeeld: de zogenoemde “greenfield”- investeringen, die als bedoeling hebben een nieuwe onderneming op te richten, en de “brownfield”- investeringen of overnames die ernaar streven de controle over een bestaande onderneming over te nemen.

De VAE stimuleren actief de instroom van DBI. In deze context heeft de overheid vrije zones opgericht, waarbinnen een zeer aantrekkelijk legaal kader van toepassing is, gericht op het aantrekken van buitenlands kapitaal.

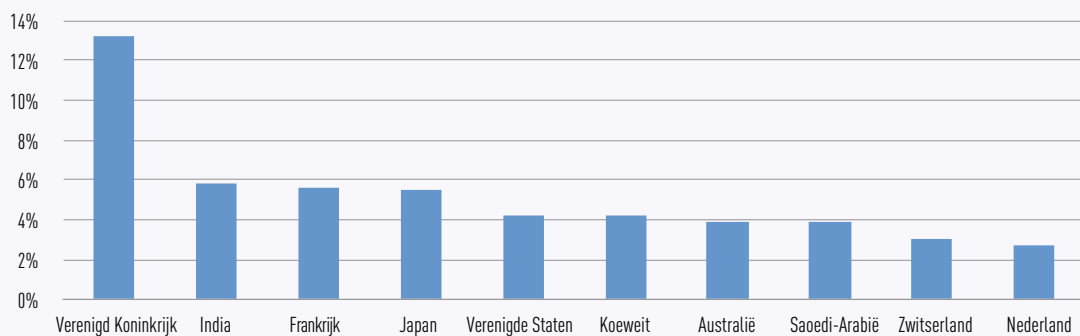
De grootste voordelen binnen een vrije zone zijn:

- ◆ 100% buitenlandse eigendom van ondernemingen is toegestaan
- ◆ 100% fiscale vrijstelling van import- en exportheffingen
- ◆ 100% repatriëring van kapitaal en winsten
- ◆ vrijstelling van de vennootschapsbelasting voor 15 jaar, verlengbaar met nog eens 15 jaar
- ◆ geen inkomstenbelasting
- ◆ minder administratieve verplichtingen en hoofdzakelijk in het Engels
- ◆ ondersteuning bij het aanwerven van werknemers en de mogelijkheid tot het verkrijgen van bijkomende ondersteunende diensten zoals sponsoring en huisvesting

En 2007 bereikten de inkomende DBI een piek toen voor USD 14,19 miljard aan buitenlandse geldstromen het land binnen vloeiende. Tijdens de financieel-economische crisis van 2008-2009 ondergingen de stromen vervolgens een enorme terugval, ze daalden tot USD 4 miljard, om vanaf 2010 opnieuw te stijgen. In 2013 tikten de inkomende DBI af op USD 10,48 miljard. Voor 2014 wordt USD 11,5 miljard verwacht.

In de "Global Foreign Direct Investment Confidence Index 2014" (FDICI), een maatstaf voor de huidige en toekomstige vooruitzichten rond DBI, gepubliceerd door de internationale consultant A.T. Kearney, rangschikken de VAE op een 11^e positie. Dit is een stijging van 3 plaatsen in vergelijking met 2013. Bovendien is de federatie het enige land van het Midden-Oosten dat in de top 25 van de index verschijnt.

BELANGRIJKSTE INVESTEERDERS, 2012

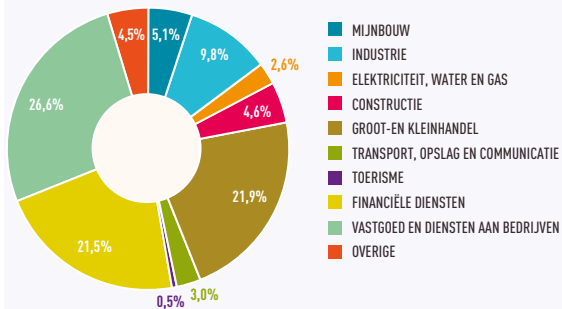

Bron: Nationaal Bureau van de Statistiek (november 2014)

Uit de meest recente cijfers van het Nationaal Bureau van de Statistiek blijkt dat in 2012 drie UE-landen deel uitmaken van de top 10 van belangrijkste investeerders in de VAE, namelijk het Verenigd Koninkrijk (13,25%), tevens de grootste individuele investeerder, Frankrijk (5,59%) en Nederland (2,68%). Andere grote investeerderslanden zijn India (5,82%), Japan (5,46%), de Verenigde Staten (4,25%), Koeweit (4,17%), Australië (3,93%), Saoedi-Arabië (3,86%) en Zwitserland (3,03%).

DIRECTE BUITENLANDSE INVESTERINGEN PER SECTOR, 2012

Bron: Nationaal Bureau van de Statistiek (november 2014)

“The Emirates’ traditional strengths of well-developed infrastructure, talent base, strategic location, and ease of doing business offers international investors easy access to many of the world’s fastest-growing markets including the Middle East, Central Asia and Africa.”

Anshu Vats

Partner bij A.T. Kearney Middle East
(2014)

De jongste officiële data tonen aan dat de DBI naar de VAE zich voornamelijk toespitsen op de vastgoedsector en de diensten aan bedrijven (26,59%), gevolgd door de groot-en kleinhandel (21,87%) en de financiële diensten (21,51%).

2.5 RISICO BEOORDELING

2.5.1 RISICOBEOORDELING VOLGENS DE CREDENDO GROUP

RISICOBEOORDELING

Export operaties

Politiek risico (1 tot 7)

Korte termijn

Middellang-/langlopend

Speciale transacties

Commercieel risico (A tot C)

Directe investeringen (1 tot 7)

Oorlogrisico

Risico van onteigening en overheidsmaatregelen

Transferrisico

Bron: www.credendogroup.com

Delcredere|Ducroire, Belgisch openbaar kredietverzekeraar en lid van de Credendo Group, verzekert bedrijven en banken tegen politieke en commerciële risico's van internationale handelstransacties die vooral betrekking hebben op uitrustingsgoederen, industriële projecten, aannemingswerken en diensten aan ondernemingen. Daarnaast werkt de Credendo Group voor deze risico's samen met banken op basis van risk-sharingschema's. In het raam van die activiteit stelt de Credendo Group een landenrangschikking op volgens het risico dat ze voor de investeerders inhouden. Voor de Verenigde Arabische Emiraten zijn de conclusies zowel op politiek als op commercieel vlak uitstekend.

UITVOER

De "politieke risico's" waaraan investeerders in de Verenigde Arabische Emiraten worden blootgesteld zijn miniem, zowel op korte, middellange en lange termijn als voor de speciale transacties (klasse 2 op 7). Met "politieke risico's" bedoelt men alle gebeurtenissen in het buitenland die voor de verzekerde of debiteur overmacht vormen zoals oorlogen, revoluties, natuurrampen, deviezenschaarste en willekeurige overheidsmaatregelen.

Het "commerciële risico" situeert zich in klasse B, d.w.z. een gemiddeld risico. Het gaat om het risico

dat de buitenlandse privédebiteur in gebreke blijft, nl. dat hij niet aan zijn verplichtingen kan voldoen of dat hij er zich aan onttrekt zonder wettige reden. Het commerciële risico wordt niet alleen bepaald door de microsituatie van de debiteur zelf, maar ook door macro-economische systeemgebonden factoren die de betalingscapaciteit van het geheel aan debiteuren in een land beïnvloeden.

Zowel voor exporttransacties met kortlopend krediet als voor transacties met middellang/langlopend krediet kan de Credendo Group in «open account» dekking verlenen tegen het politieke en het commerciële risico, d.w.z. zonder dat een bankgarantie vereist is, en zonder verdere bijzondere voorwaarden. De maximale dekking door de Credendo Group voor de VAE werd vastgelegd op EUR 2.250 miljoen voor de korte termijn en de speciale transacties en op EUR 1.500 miljoen voor de middellange/ lange termijn en de investeringen.

Conform de OESO-regeling is de maximale aflossingstermijn voor transacties op middellange- en lange termijn naar de Verenigde Arabische Emiraten vastgesteld op 10 jaar. Financieringen van concessionele aard zijn uitgesloten..

DIRECTE INVESTERINGEN

De Credendo Group verzekert de investeringen in dit land tegen 1) het risico op oorlog, 2) het risico op onteigening en willekeurige overheidsmaatregelen en 3) het transferrisico i.v.m. de betaling van de dividenden of de repatriëring van kapitaal. Die risico's kunnen afzonderlijk worden verzekerd, maar ook in alle mogelijke combinaties. Alle aanvragen worden geval per geval behandeld op basis van een gedetailleerde analyse.

Het risico op oorlog omvat zowel het risico op een extern conflict als het risico op binnenlands politiek geweld. Het binnenlandse politieke geweld omvat, op zijn beurt, het extreme geval van een burgeroorlog, maar ook de risico's op terrorisme, burgeroproer, sociaaleconomische conflicten en raciale en etnische spanningen. De Verenigde Arabische Emiraten behalen hiervoor een score van 2 op 7.

Het risico op onteigening en willekeurige overheidsmaatregelen heeft niet enkel betrekking op de risico's op onteigening en het niet-nakomen van de contractuele verbintenissen door de overheid, maar ook op de risico's die verband houden met de (slechte) werking van het gerechtelijke apparaat en de potentiële negatieve gedragswijzigingen ten aanzien van buitenlandse investeerders. Met een score van 2 op 7 boeken de Verenigde Arabische Emiraten een uitstekend resultaat.

Het transferrisico is het risico dat voortvloeit uit een gebeurtenis of een beslissing van de buitenlandse overheid die de transfer van het bedrag van de door de debiteur betaalde vordering verhindert. Met een score van 2 op 7 rangschikt het land zich in de categorie van geringe risico's.

Meer informatie is beschikbaar op www.credendogroup.com.

2.5.2 ANDERE RISICO-INDICATOREN

Tal van instellingen maken inschattingen van de risico's van zakendoen in een land. We geven hier slechts een selectie van de bekendste.

- ◆ In het **Global Competitiveness Report 2014-2015** van het World Economic Forum staan de VAE op een 12^e plaats van de 148 staten die gerangschikt worden op basis van hun concurrentiekracht, tussen Noorwegen en Denemarken. Dit is een stijging van 7 plaatsen in vergelijking met vorig jaar. De VAE zijn de hoogst gewaardeerde economie uit de Arabische wereld en de federatie heeft zich tot doel gesteld om op korte termijn in de top 10 te verschijnen.

De meest problematische factoren om zaken te doen zijn een restrictieve arbeidswetgeving (vermeld door 19,9% van de respondenten), inflatie (15,2%) en een onvoldoende opgeleide beroepsbevolking (14,4%). De federatie rangschikt echter op een 1^e positie wat de kwaliteit van het wegennet betreft en de afwezigheid van georganiseerde misdaad. Bovendien ontvangt ze een gunstige score voor onder meer

de stabiele macro-economische omgeving, de algemene infrastructuur, de doeltreffendheid van de overheidsinstanties, de eenvoudige toegang tot financiering en het belastingklimaat (0% directe belastingen).

- ♦ Volgens de **Index of Economic Freedom 2014** van de Heritage Foundation bekleden de Verenigde Arabische Emiraten de 28^e positie op een totaal van 177 landen, met een score van 71,4 (een lichte toename van 0,3 punten ten opzichte van 2013). Deze stijging is het resultaat van verbeterde arbeids-, commerciële en monetaire vrijheden. De uitslag plaatst het land in de categorie “mostly free”. Ter referentie: België bevindt zich met een score van 69,9 in de categorie “moderately free”.
- ♦ In het **Global Enabling Trade Report 2014** van het World Economic Forum behaalt de federatie de 16^e plaats op een totaal van 138 landen op het vlak van de vlotheid waarmee handel kan worden gedreven. Dit vertaalt zich in een leiderschapspositie onder de landen van het Midden-Oosten en Noord-Afrika. De VAE boeken een vooruitgang van 3 plaatsen in vergelijking met het voorgaande klassement uit 2012. Volgens de peiling zijn de drie meest problematische factoren voor export naar de VAE de hoge kosten of vertragingen veroorzaakt door het internationale transport, de omslachtige importprocedures en ten slotte de binnenlandse technische vereisten.
- ♦ De kredietbeoordelaars **Standard & Poor's** en **Fitch** kennen de Verenigde Arabische Emiraten een AA status met een stabiel vooruitzicht toe. Moody's van zijn kant geeft de federatie een Aa2 met een stabiel vooruitzicht. Deze drie rankings zijn “investment grades” en duiden op een hoge kredietwaardigheid.
- ♦ In de **Ease of Doing Business 2015**-indicator van de Wereldbank, ten slotte, rangschikken de Verenigde Arabische Emiraten zich op een 22^e positie op 158 landen, terwijl België een 42^e plaats inneemt. In vergelijking met het voorgaande rapport boekte de federa-

tie de meeste vooruitgang op het vlak van de bescherming van investeerders met een minderheidsbelang (+59 plaatsen) en de toegang tot kredieten (+10 plaatsen).

3

SECTORALE BENADERING

3.1	KOOLWATERSTOFFEN	34
3.1.1	PETROLEUM	34
3.1.2	GAS	36
3.2	CLEANTECH	39
3.3	CONSTRUCTIE	42

3.1 KOOLWATERSTOFFEN

De VAE behoren tot de wereldwijd belangrijkste producenten van olie en gas. De emiraten zijn lid van de OPEC (Organisatie van olie-exporterende landen) en van het GECF (*Gas Exporting Countries Forum* - Forum van gas exporterende landen).

Sinds hun onafhankelijkheid in 1971 hebben de VAE steeds kunnen rekenen op hun overvloedige rijkdom aan koolwaterstoffen om hun economie te ondersteunen. De sector genereert ongeveer 70% van de exportinkomsten en 80% van de overheidsinkomsten. Hoewel de diversificatie van de economie binnen de VAE wordt verdergezet zullen olie, gas en afgeleide activiteiten daarvan ook in de komende jaren toch de belangrijkste plaats innemen binnen de economie van het land.

Elk Emiraat voert zijn eigen energiebeleid op autonome wijze, net zoals het ook zijn eigen koolwaterstoffenproductie beheert. In Abu Dhabi bepaalt de SPC (Supreme Petroleum Council) de oliege-

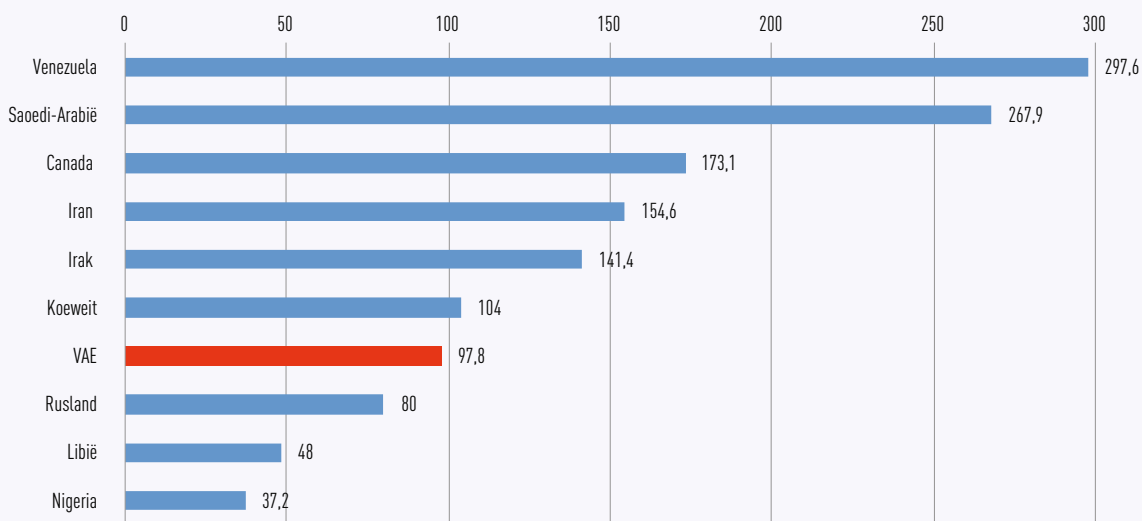
relateerde doelstellingen en is daardoor een van de meest invloedrijke instanties van het land. De ADNOC (*Abu Dhabi National Oil Company*) beheert de dagelijkse operaties en voert de beslissingen van de SPC uit. Het bedrijf telt een vijftiental filialen actief in de petroleum-, gas- en petrochemiesector. In Dubai is het de DSCE (Dubai Supreme Council of Energy, waartoe ook de ENOC (*Emirates National Oil Company*) behoort, die de energiepolitiek bepaalt.

3.1.1 PETROLEUM

VOORRADEN

Volgens het Oil & Gas Journal bezitten de VAE de 7de grootste reserve van het zwarte goud ter wereld, met ongeveer 97,8 miljard vaten, goed voor 6% van het wereldtotaal. 94% van deze voorraden liggen in het emiraat Abu Dhabi.

TOP 10 VAN DE LANDEN IN FUNCTIE VAN HUN OLIERESERVES IN 2013, IN MILJARDEN VATEN

Bron: Oil & Gas Journal

PRODUCTIE

De VAE waren in 2013 de 8ste producent ter wereld van ruwe petroleum, na Irak, met een gemiddelde van 2,8 miljoen vaten per dag. De doelstelling is om dit volume tegen 2020 te laten stijgen tot 3,5 miljoen vaten.

De prospectie naar nieuwe oliebronnen is beperkt. De stijging in de productie kan dus enkel worden gerealiseerd door het toepassen van EOR-technieken (*enhanced oil recovery*) op de voorraden in de regio van Abu Dhabi, om zo de opgehaalde hoeveelheid te verhogen en de olievelden langer te laten meegaan.

HUDIGE OLIEPRODUCTIE EN VOORZIENE UITBREIDINGEN, IN VATEN PER DAG

Belangrijkste olievelden	Huidige productie	Voorziene uitbreiding	Streefdatum
Bu Hasa	550.000	200.000	2014
Sahil, Asab et Shah (SAS)	430.000		
Murban Bab	360.000		
Bida Al-Qemzan	225.000	75.000	2016
Upper Zakum	500.000	250.000	2016
Lower Zakum	300.000	125.000	Niet bepaald
Umm Shaif	230.000	50.000	2018
Al-Dabbiya, Rumaitha et Shanayel	100.000	Niet meegedeeld	Niet meegedeeld
Satah	20.000	100.000	2017
TOTAAL	2.715.000	800.000	

Bron: U.S. Energy Information Administration (2012)

EXPORT

In 2013 zouden de VAE volgens de OPEC 2,7 miljoen vaten ruwe petroleum geëxporteerd hebben, voornamelijk naar Azië (97%). Daarvan ging 40% alleen al naar Japan, daarmee de belangrijkste klant.

Het binnenlandse netwerk aan pijpleidingen is goed ontwikkeld en verbindt de olievelden met zowel de verwerkingsfabrieken als met de 7 exportterminals. De meest recente is de Abu Dhabi Crude Oil Pipeline (ADCOP) die sinds juni 2012 de 400 km tussen Hasshan en Fujairah overbrugt. De leiding heeft een capaciteit van 1,5 miljoen vaten per dag en dit zou nog moeten uitbreiden naar 1,8 miljoen. Bovendien biedt de ADCOP een rechtstreekse verbinding tussen de rijke olievelden in het westen en de Golf van Oman, langs waar het grootste gedeelte van de productie wordt uitgevoerd. Op die manier wordt de Straat van Hormuz vermeden, nu al een flessenhals voor het vervoer van het zwarte goud.

Hoewel de terminal Fujairah al één van de grootste ter wereld is, zou de capaciteit ervan binnenkort nog worden verhoogd.

EXPORTTERMINALS

Terminal	Producten	Bronnen (olievelden)
Jebel Dhana	Ruwe petroleum	Asab, Bab, Bu Hasa, Murban, Sahil Shah
Zirku Island	Ruwe petroleum	Upper Zakum, Umm Al-Dakh, Satah
Das Island	Ruwe petroleum	Lower Zakum, Umm Shaif
Ruwais	Petrochemie, jet fuel, diesel	/ (niet meegedeeld)
Umm Al-Nar	Ruwe petroleum, geraffineerde producten	Bab
Fujairah	Ruwe petroleum, petrochemie, geraffineerde producten	Habshan
Jebel Ali	Ruwe petroleum, LPG, geraffineerde producten	Fateh, Southwest Fateh, Falah, Rashid

Bron: U.S. Energy Information Agency

VERBRUIK

Petroleum en de daarvan afgeleide producten worden ook gebruikt om te voldoen aan de grote binnenlandse vraag naar energie. De VAE zijn de 7de grootste olieverbruikers ter wereld, met 620.000 vaten per dag in 2012. De federatie moet zelfs bepaalde petroleumproducten invoeren, voornamelijk zware stookolie, maar ook motorbenzine en diesel.

RAFFINAGE

De emiraten beschikken over 5 raffinaderijen, waarvan Ruwais (400.000 vaten/dag) en Jebel Ali (120.000 vaten/dag) de belangrijkste zijn. Einde 2012 bedroeg de globale capaciteit van het land 770.000 vaten/dag. Er zou meer dan 3 miljard USD geïnvesteerd worden in de bouw van een nieuw raffinaderijcomplex bij Fujairah, waarvan het potentieel rond de 250.000 vaten per dag zou schommelen. Het zou daarmee de 2de grootste raffinaderij ter wereld worden.

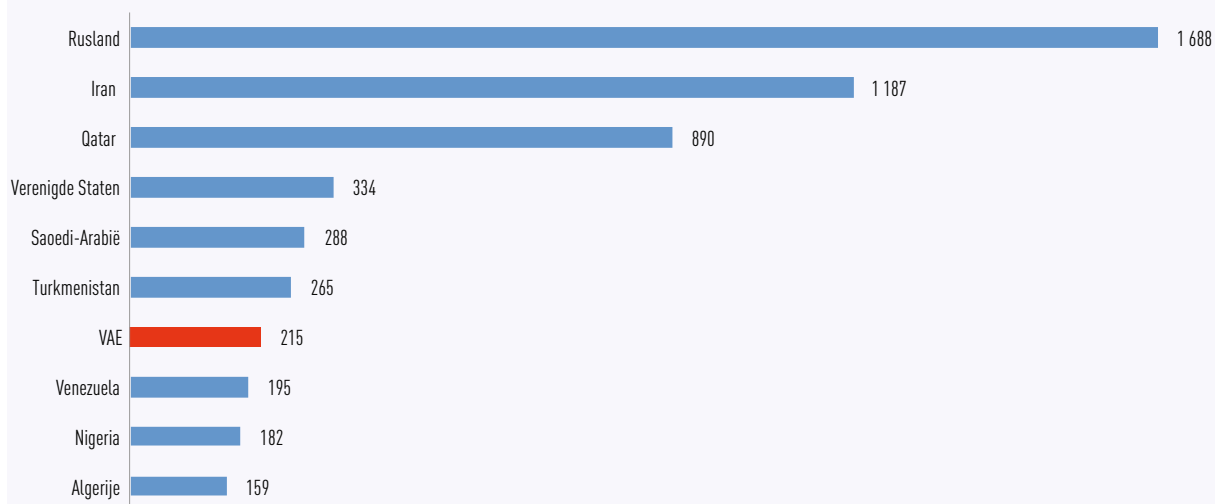
3.1.2 GAS

Als gevolg van de toenemende binnenlandse vraag zijn de VAE van plan om hun productie van aardgas in de komende jaren op te drijven. Het land is een van de wereldleiders in het gebruik van gas in EOR-technieken. Daarnaast wordt ook een aanzienlijk volume gebruikt voor de productie van elektriciteit en voor de ontzilting van water. Bepaalde gasleidingen worden daarnaast ook gebruikt door Qatar en Oman. Bovendien wordt een grote hoeveelheid LNG buiten de grenzen verhandeld.

VOORRADEN

De VAE bezitten de 7de grootste aardgasreserves ter wereld, geschat op 215 Tcf (trillion cubic feet of biljoen kubieke voet). Het emiraat Abu Dhabi herbergt ongeveer 94% van deze bronnen, Sharjah 4%, Dubai 1,5% en Ras Al-Khaimah 0,5%.

TOP 10 VAN DE LANDEN IN FUNCTIE VAN HUN GASRESERVES IN 2013, IN TCF (BILJOEN KUBIEKE VOET)

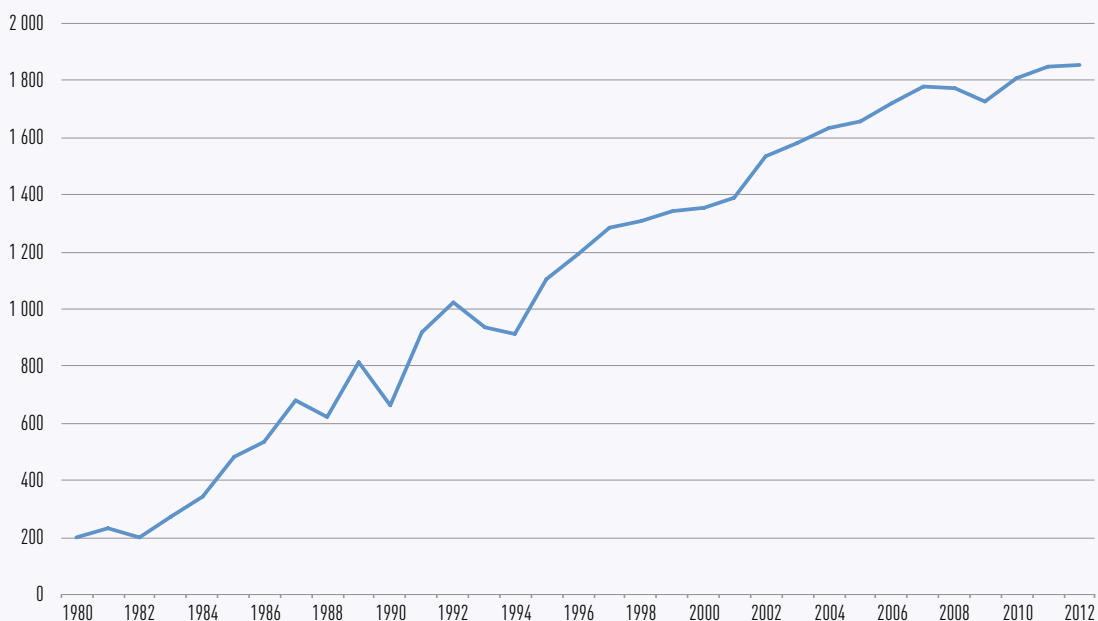

Bron: U.S. Energy Information Agency

PRODUCTIE

In 2012 haalde de productie 1,9 Tcf, verder bouwend op de initiële groei uit de jaren 1980. Tussen 2003 en 2012 bedroeg de gemiddelde jaarlijkse groei 1,6%.

PRODUCTIE VAN AARDGAS VAN 1980 TOT 2012 (IN BCF OF MILJOEN VIERKANTE VOET)

Bron: U.S. Energy Information Agency

Het land produceert 4,65 Bcf aardgas per dag, waarvan 3,85 in Abu Dhabi en 0,5 in Dubai. Het gas uit de emiraten bevat veel zwavel, waardoor het bijzonder corrosief en moeilijk te verwerken is. Ondanks deze technische uitdagingen staat de federatie in de top 20 van producenten wereldwijd. Er werden verschillende projecten gelanceerd die de productie aanzienlijk zouden kunnen doen toenemen, zoals OGD (Onshore Gas Development), IGD (Integrated Gas Development) en OAG (Offshore Associated Gas).

VERBRUIK

Het verbruik van gas nam tussen 2003 en 2012 toe met gemiddeld 5,3%. In dat laatste jaar bedroeg de vraag 2,2 Tcf, waar slechts gedeeltelijk aan kon worden voldaan via het binnenlandse aanbod.

Dit grote verbruik wordt verklaard door

- ♦ de herinjectie van gas in de olievelden via de EOR-technieken (26% van de productie tussen 2003 en 2012)

- ◆ het groeiende elektriciteitsnetwerk, dat steeds meer energie nodig heeft voor de productie van elektriciteit
- ◆ het op grote schaal ontzilten van water, een zeer energierovende techniek

Het land is ook gestart met de handel in LNG en was daarmee de eerste uitvoerder met 250 Tcf per jaar, bijna exclusief bestemd voor Azië. In 2012 bestond 95% van de verkoop van aardgas vanuit de VAE uit ladingen LNG. Net zoals voor petroleum is ook hier Japan de grootste afnemer en tevens de grootste opkoper van LNG wereldwijd.

INVOER

De VAE zijn sinds 2008 een netto-invoerder van gas. De aangekochte hoeveelheid steeg van 7 Bcf in 2003 naar 662 Bcf in 2012. Gas afkomstig van Qatar word via het Dolphin Gas Project naar het land gevoerd, een eerste interstatelijk project in de Golf. Deze leiding levert 30% van het verbruikte volume in de federatie.

UITVOER

De uitvoer van gas is voor de VAE dan weer relatief stabiel gebleven.

MOGELIJKHEDEN VOOR DE BELGISCHE BEDRIJVEN

- ◆ EOR-technieken
- ◆ Exploitatietechnieken voor petroleum en gas
- ◆ ...

3.2 CLEANTECH

De nationale vraag naar elektriciteit en water neemt snel toe binnen de VAE. Petroleum en gas blijven de belangrijkste energiebronnen voor de productie van beide.

Volgens de FEWA (*Federal Water and Electricity Authority*) verbruikt elke inwoner dagelijks 550 liter water en 20 à 30 kWh aan elektriciteit. Deze cijfers liggen ver boven de wereldgemiddelden van 170 à 300 liter en 15 kWh.

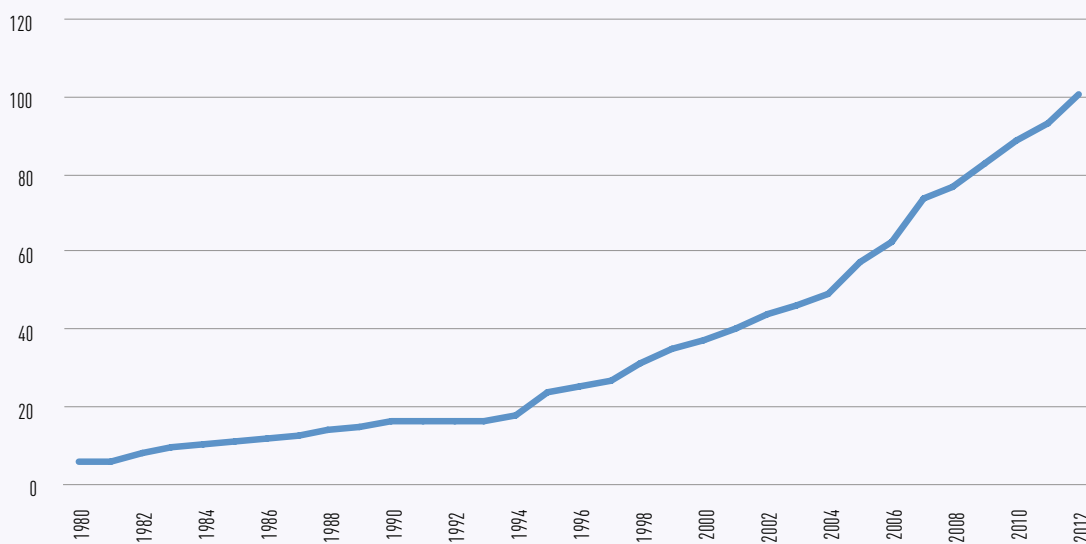
Het instituut bevestigt dat alternatieve verbruiksmethoden 14 à 17% water en elektriciteit zouden kunnen besparen. De in 2014 aangenomen strategie om dit te bereiken omvat drie pijlers: sensi-

biliseringscampagnes, akkoorden met openbare instanties en verhoogde tarieven.

ELEKTRICITEIT

In 2012 genereerde het land 101 miljard kWh, waarvan 98% door gebruik te maken van gas. De vraag naar elektriciteit stijgt ieder jaar met 9%. De productiecapaciteit zou tegen 2020 moet stijgen naar 40GW om aan de behoefte te voldoen, terwijl nu slechts 27 GW geproduceerd wordt. De laatste jaren werden nieuwe elektriciteitscentrales gebouwd en in de komende jaren zal nog ongeveer 30 miljard AED worden geïnvesteerd.

ELEKTRICITEITSPRODUCTIE BINNEN DE VAE, 1980-2012 (IN MILJARDEN KWH)

Bron: U.S. Energy Information Agency

WATER

De grootste ontziltingsinstallatie ter wereld is deze van Jebel Ali in de Verenigde Arabische Emiraten.

In 2014 selecteerde ADWEA (instantie voor het water- en elektriciteitsbeheer van Abu Dhabi) de groep Suez Environnement voor een project van 117 miljoen EUR bestaande uit het ontwerp en de constructie van een ontziltingsinstallatie die gebruik maakt van omgekeerde osmose. Een tweede luik, voor een bedrag van 29 miljoen EUR, omvat de exploitatie en het onderhoud van de site voor een periode van 7 jaar.

Het Mirfa-project voor de onafhankelijke productie van water en elektriciteit, waartoe deze installatie behoort, zal 240.000 m³ per dag en 1.600 MW aan elektriciteit opleveren.

Om te kunnen blijven voldoen aan de stijgende vraag naar water en elektriciteit en tegelijkertijd de koolwaterstofreserves te vrijwaren, ambiëren de VAE een diversificatie naar de zogenaamde “propere” bronnen zoals nucleaire en hernieuwbare energie.

NUCLEAIRE ENERGIE

De VAE hebben een programma voor civiele nucleaire energie gelanceerd, dat onderworpen is aan de regelgeving en de controle van het internationaal atoomenergieagentschap.

In december 2009 sloten de VAE een contract van 20 miljard USD af met KEPCO (Korea Electric Power Corporation). De bouw van een eerste nucleaire reactor van 1.400 MW werd aangevat in juli 2012 in Barakah en zou moeten operationeel zijn tegen 2017. Drie andere centrales van dezelfde omvang moeten volgen om de totale capaciteit tegen 2020 op 5,6 GW te brengen.

NUCLEAIRE REACTOREN IN AANBOUW

	Type	Capaciteit (in MW)	Start bouw	Start exploitatie
Barakah 1	APR-1400	1.400	July 2012	Mei 2017
Barakah 2	APR-1400	1.400	Mei 2013	2018
Barakah 3	APR-1400	1.400	September 2014	2019
Barakah 4	APR-1400	1.400	2015	2020
Totaal		5.600		

Bron: World Nuclear Association (december 2014)

HERNIEUWBARE ENERGIE

De federatie is ook van plan om zich meer te richten op hernieuwbare energie en er werden al strategische investeringen in die richting toegewezen.

Het potentieel lijkt evident: de VAE hebben vrijwel de hoogste blootstellingsgraad aan de zon ter wereld (gemiddelde verticale straling van 2.120kWh/m²/jaar) en een regelmatige wind (gemiddelde snelheid tussen de 4,2 en 5,3 m/s in de kuststreken).

In Abu Dhabi zetelt sinds 2009 het Internationaal Agentschap voor hernieuwbare energie (*International Renewable Energy Agency, afgekort IRENA*), dat zich vooral bezig houdt met de promotie.

Het Masdar Institute en Masar City zijn aan deze thematiek gewijd. Shams 1, een grote centrale op zonne-energie (concentrated solar power) is al operationeel voor een capaciteit van 100 MW. Op hetzelfde terrein komt ook het windmolenpark Sir Bani, met een verwachte capaciteit van 28,8 MW.

De hernieuwbare energiebronnen zouden tegen 2020 voor 6 à 7% van de energielevering moeten zorgen.

Deze alternatieve bronnen laten het land ook toe om de CO²-uitstoot te verlagen (18,57 ton per persoon in 2013). De regering streeft ernaar om die hoeveelheid nog met 30% omlaag te krijgen tegen 2030.

OPPORTUNITeiten VOOR BELGISCHE BEDRIJVEN:

- ◆ Afvalwaterverwerking
- ◆ Milieubescherming
- ◆ Nucleaire technologie
- ◆ Zonne-energie
- ◆ Windenergie
- ◆ ...

3.3 CONSTRUCTIE

De constructiesector was goed voor 9% van het nationale BBP in 2013, ofwel zo'n 40 miljard USD. Dit aandeel zou in de komende jaren nog moeten toenemen. De totale waarde van de bestaande en geplande werken overstijgt de 550 miljard USD. De emiraten Dubai en Abu Dhabi zijn de meest dynamische bouwheren.

Sinds de Wereldtentoonstelling 2020 aan Dubai werd toegewezen nam het aantal aangekondigde megaprojecten nog toe. Er worden meer dan 50 miljoen toeristen verwacht tijdens de 6 maanden dat het evenement zal lopen (oktober 2020 tot april 2021) en de hotelcapaciteit zou tegen dan tot 12.000 bijkomende kamers moeten tellen. Het emiraat schat de economische weerslag rond de 18 miljard EUR ofwel 4,5% van het BBP.

Deze opwaartse tendens kenmerkt zowel de openbare als de privésector. De regering plant bijvoorbeeld om 25 miljard AED (6,5 miljard EUR) te investeren in infrastructuurprojecten en de creatie van 277.000 banen. Het is tevens de bedoeling om de strategische rol van Dubai als commerciële en logistieke hub te versterken door de transportmodaliteiten te verbeteren.

De investeringen uit de privésector zijn 7,5 miljard EUR waard. De Belgische bedrijven genieten binnen de VAE een uitstekende reputatie. Zo heeft Besix sinds de meer dan 60 jaar dat dit bedrijf actief is in het land al n aan talrijke prestigieuze werken meegewerkt. (Zie 4. Succesverhalen).

GEBOUWEN

Na de crisis van 2009 werden in de VAE talrijke nieuwe gebouwen opgetrokken, zowel voor residentieel gebruik als voor educatieve, gezondheids-, toeristische, industriële en handelsdoeleinden.

"We expect an acceleration in some iconic real estate projects as there will be a spurt in the overall demand from local and international investors. We foresee expectations increase dramatically across the entire spectrum of real estate."

Khalid Bin Kalban

CEO, Dubai Investments

(juni 2014)

De federatie is de regionale leider in duurzame constructies: 65% van alle groene gebouwen uit het Midden-Oosten en Noord-Afrika bevinden zich hier. Elk nieuw project in Dubai voldoet aan de LEED-normen.

De meeste grote bouwwerken hebben oktober 2019 als deadline, zodat er nog een volledig jaar overblijft om de netwerken, systemen en technologieën te testen voor de opening van de Expo 2020. Het gaat onder meer om:

- ◆ Mohamed Bin Rashid City, een megaproject met (o.a.) de « Mall of the World »- het grootste winkelcentrum ter wereld, een honderdtal hotels en een uitgestrekt park.
- ◆ Dubai Sustainable City (project van duurzame ontwikkeling voor 500 villa's)
- ◆ Business Bay
- ◆ Jewel of the Creek
- ◆ Al-Habtoor City
- ◆ Aladdin City
- ◆ ...

Het emiraat Abu Dhabi concentreert zich dan weer op de opwaardering van zijn westelijke landshelft die 60% van de totale landsoppervlakte inneemt, maar waar slechts 11% van de bevolking woont. Tussen 2013 en 2018 zal 95 miljard USD worden toegewezen aan verschillende gemeenschapsprojecten (handelszaken, restaurants, scholen, ...). Op gebied van de gezondheidszorg wordt op twee enorme werven in de hoofdstad gebouwd aan de Cleveland Clinic en het Al-Mafraq New Hospital. Samen zullen ze de totale capaciteit met 1.000 nieuwe bedden verhogen.

LUCHTHAVENS

De VAE zijn de grootste investeerders van het Midden-Oosten waar het gaat over de aanleg van luchthavens. Het land kent op dit moment niet minder dan 7 internationale luchthavens, die zowel uitgebreid als gerenoveerd worden:

- ◆ Abu Dhabi (hoofdzetel van Ethiad Airways)
- ◆ Al-Ain
- ◆ Al-Maktoum of Dubai World Central
- ◆ Dubai (hoofdzetel van Emirates en van FlyDubai)
- ◆ Fujairah
- ◆ Ras Al-Khaimah
- ◆ Sharjah (hoofdzetel van Air Arabia)

Het emiraat Dubai gaf recent in september 2014 groen licht voor de investering van 32 miljard USD om van de internationale luchthaven Al-Maktoum, beter gekend als Dubai World Central, de grootste luchthaven ter wereld te maken.

Het investeringsplan streeft ernaar om infrastructuur te voorzien die de toestroom aankan van 120 miljoen passagiers in 2020 en tot 200 miljoen passagiers in 2050. Ter vergelijking: in 2013 ontving de luchthaven van Atlanta, momenteel de drukst bezochte luchthaven ter wereld, 94,4 miljoen passagiers.

De luchthaven van Al-Maktoum, die midden in de woestijn ligt, moet geleidelijk aan de luchthaven van Dubai (DXB) vervangen, die een groot deel van zijn trafiek naar deze nieuwe hub zal doorschuiven.

Dubai is momenteel de 6de grootste luchthaven ter wereld qua aantal passagiers (69,5 miljoen tussen september 2013 en september 2014) en de 1ste ter wereld wat betreft het aantal internationale passagiers (68,9 miljoen)

RANGSCHIKKING VAN LUCHTHAVENS VOLGENS HET AANTAL PASSAGIERS (SEPTEMBER 2013 TOT SEPTEMBER 2014)

		Totaal	Variation (%)
1	ATLANTA GA, US (ATL)	95 523 507	1.0
2	BEIJING, CN (PEK)	84 590 480	1.6
3	LONDON, GB (LHR)	73 181 287	1.8
4	TOKYO, JP (HND)	71 639 669	5.2
5	LOS ANGELES CA, US (LAX)	69 840 712	6.3
6	DUBAI, AE (DXB)	69 474 915	7.7
7	CHICAGO IL, US (ORD)	69 211 730	4.4
8	PARIS, FR (CDG)	63 246 261	2.5
9	DALLAS/FORT WORTH TX, US (DFW)	62 946 401	4.4
10	HONG KONG, HK (HKG)	62 106 838	5.9

RANGSCHIKKING VAN DE LUCHTHAVENS VOLGENS HET AANTAL INTERNATIONALE PASSAGIERS (SEPTEMBER 2013 TOT SEPTEMBER 2014)

		Totaal	Variation (%)
1	DUBAI, AE (DXB)	68 947 950	7.8
2	LONDON, GB (LHR)	67 807 474	2.1
3	HONG KONG, HK (HKG)	61 869 588	6.1
4	PARIS, FR (CDG)	58 077 519	2.9
5	AMSTERDAM, NL (AMS)	54 271 264	4.1
6	SINGAPORE, SG (SIN)	53 252 038	2.0
7	FRANKFURT, DE (FRA)	52 614 735	3.3
8	INCHEON, KR (ICN)	43 507 196	7.8
9	BANGKOK, TH (BKK)	37 016 569	(9.4)
10	ISTANBUL, TR (IST)	36 874 116	11.0

Bron: Airports Council International (december 2014)

HAVENS

De havens van het land werden eveneens uitgebreid. Rondom de havens werden bovendien in snel tempo vrijhandelszones en industriële terreinen aangelegd.

In 2013 was de haven Jebel Ali in Dubai de 9de haven ter wereld en de 1ste van het Midden-Oosten voor wat de containeroverslag betreft, in miljoenen EVP. Ter vergelijking: de haven van Antwerpen staat op de 16de plaats.

Port Rashid is eveneens gelegen in Dubai. In Abu Dhabi zouden de haven Khalifa en de industriële zone er omheen tegen 2030 naar schatting een bijdrage van 15% moeten leveren in het niet-petroleum gerelateerde BBP van de hoofdstad.

Het emiraat Sharjah is het enige met een haven op elke kustzijde. Op de oostkust is de container-terminal Khor Faakan de enige natuurlijke haven van de streek met diep water. De haven heeft een strategische ligging, vlak bij de oost-west waterwegen en buiten de Straat van Hormuz.

«Nous franchissons une étape décisive pour assurer notre avenir en construisant un tout nouvel aéroport qui ne va pas seulement nous apporter la capacité dont nous aurons besoin dans les décennies à venir, mais aussi des installations aéroportuaires de pointe qui vont révolutionner l'expérience des passagers».

Paul Griffiths

Algemeen Directeur van de luchthavens van Dubai
(september 2014)

RANGSCHIKKING HAVENS VOLGENS CONTAINERTRAFIEK (IN MILJOENEN EVP)

Positie	Haven	Land	Trafiëk (in miljoenen EVP)
1	Haven van Shanghai	China	33,617
2	Haven van Singapore	Singapore	32,240
3	Haven van Shenzhen	China	23,278
4	Haven van Hong Kong	China	22,352
5	Haven van Busan	Zuid-Korea	17,686
6	Haven van Ningbo-Zhoushan	China	17,351
7	Haven van Qingdao	China	15,520
8	Haven van Kanton (Guangzhou)	China	15,309
9	Jebel Ali (Dubai)	Verenigde Arabische Emiraten	13,641
10	Haven van Tianjin	China	13,010

Bron: Lloyds - Containerisation International : Top 100 container ports 2014

SPOORWEGEN

In Dubai staat de uitbreiding van het tram- en metronetwerk op de agenda. De eerste tramlijn werd in 2014 ingehuldigd. Abu Dhabi is eveneens van plan om te investeren in het stedelijk vervoer.

In de hele VAE wordt een uitgebreid spoorwegnetwerk opgezet, zowel voor vracht- als personenvervoer. Deze werken kaderen in de Gulf Railway, een spoorweglijn die de westelijke kustlijn van de Perzische golf volgt en door 6 lidstaten van de GCC loopt van Koeweit City naar Masqat.

Ethiad Rail, de spoorwegmaatschappij van de Verenigde Arabische Emiraten die spoorlijnen aanlegt en uitbaat, heeft een akkoord gesloten met het Duitse bedrijf DB Schenker als partner in de joint venture. Gebouwd en uitgerust volgens de Europese technologische normen zullen de spoorlijnen de belangrijkste havens en handelscentra via meer dan 1.200 km sporen met elkaar verbinden. De werken zullen in 3 fasen gebeuren:

- ◆ De eerste betreft een traject van 264 km tussen Shah en Ruwais en is operationeel sinds 2014.
- ◆ De tweede fase loopt over 628 km en is ook de duurste (11 miljard USD). Dit stuk moet de havens van Mussafah, Khalifah en Jebel Ali aansluiten op het spoorwegnetwerk, evenals de grenssteden met Saoedi-Arabië en Oman.
- ◆ Het derde en laatste stuk is 279 km lang en moet de spoorlijnen doortrekken tot in de noordelijker gelegen emiraten.

SPOORWEGNETWERK VAN DE VAE

Bron : www.db-international.de

OPPORTUNITeiten VOOR DE BELGISCHE BEDRIJVEN

- ◆ Moderne en "groene" constructietechnieken en – materialen
- ◆ Moderne afwerkingen (inrichting, verlichting, stoffen, vloerbekleding, decoratie, ...)
- ◆ Havenwerken
- ◆ Luchthavenaccommodatie
- ◆ Spoorweg-expertise
- ◆

4

RECENTE SUCCESVERHALEN

BESIX	48
DUI GLOBAL	49
OTN SYSTEMS	50

BESIX

SECTOR: CONSTRUCTIE

BESIX Group is de grootste Belgische naam in de constructiesector. Na de oprichting in 1909 kende het bedrijf een constante groei. Vandaag profileert BESIX zich als een multi dienstengroep dankzij zijn ervaring in constructie, maar ook in concessies en vastgoedontwikkelingen.

In 2013 realiseerde BESIX een zakencijfer van 2,3 miljard EUR. Het bedrijf telt ongeveer 18.000 medewerkers in 20 landen verspreid over 4 continenten.

BESIX SA, het grootste filiaal, biedt diensten aan in de verschillende fases van bouwprojecten. De groep is ook aanwezig via talrijke entiteiten in Europa, Noord- en Centraal-Afrika, het Midden-Oosten, Centraal-Azië en in Australië.

In het Midden-Oosten is BESIX al een halve eeuw actief via Six Construct, voor 100% een filiaal. De hoofdzetel in een voorstad van Dubai is daarnaast ook de uitvalsbasis voor de hele Arabische Golf. Het palmares van de groep binnen de Verenigde Arabische Emiraten is indrukwekkend.

Als partner in het consortium van ondernemers dat de imponerende toren Burj Khalifa in Dubai bouwde (828m) zag BESIX zich dubbel beloond: een eerste keer voor het hoogste gebouw van het Midden-Oosten en Afrika, met de prijs "2010 Best Tall Building Middle East & Africa Region" en een tweede keer als het hoogste gebouw wereldwijd, goed voor de titel "2010 Best Tall Building Overall".

Samen met Axima Services (groep Suez Energy) vormde Besix een joint venture om dienstenoplossingen aan te bieden voor het facility management, het beheer en het onderhoud van de technische en energie-installaties van verschillende gebouwen in de VAE (kantoorgebouwen, woningen, universiteiten, luchthavens, sport-, vrije tijd- en handels-

centra, ...)

Ook de Sheikh Zayed moskee, met een capaciteit van 40.000 bezoekers de grootste van het land en de 8ste ter wereld, staat op het lijstje van verwezenlijkingen.

Six Construct heeft al vaak met Samsung samengewerkt. Samen bouwden ze het ziekenhuis Cleveland Clinic in Abu Dhabi, op het eiland Sowwah. Dit sleutelproject van 940 miljoen EUR beslaat 400.000m² en telt 375 kamers waaronder koninklijke suites, en een parking van 200.000m². Daarnaast waren ze ook betrokken bij de constructie van de hoofdzetel van het soevereine fonds ADIA (Abu Dhabi Investment Authority) en bij de bouw van Ferrari World.

Six Construct haalde in 2011 ook het contract binnen voor het shopping center Yas Mall met een totale oppervlakte van 360.000m², ter waarde van 416 miljoen EUR. Het werd gebouwd op het eiland Yas, waar de groep eerder al een haven langs het Formule 1-circuit had aangelegd.

Nog in Abu Dhabi bouwde Six Construct ook de hoofdzetel van ADNOC (Abu Dhabi National Oil Company), de koepel van het majestueuze luxe-hotel Emirates Palace, de brug Sheik Zayed, het residentieel complex Al Gurm en de exclusieve luchthaventerminal voor de president en hoge genodigden.

www.besix.com

DUI GLOBAL

SECTOR: AUTOMATISATIE

Het bedrijf Dui Global biedt oplossingen aan bedrijven op gebied van traceerbaarheid en automatisatie, via systemen om het beheer van hun mobiele werkmiddelen, zoals personeel, voertuigen en uitrusting te vereenvoudigen. De start-up telt momenteel 20 medewerkers met verschillende competenties: informatica, productie, ontwerp van prototypes en sales.

Dui Global werd opgericht door Sébastien Dui en telt twee filialen: D39S (winnaar van de prijs Trend Gazelles in de categorie "Starter en Hainaut") en OnRoad Systems, respectievelijk opgericht in 2010 en 2012.

Dankzij de specialisatie in technologisch onderzoek en ontwikkeling kunnen alle producten volledig binnenshuis worden ontworpen, in het atelier in Jumet, waarbij producten kunnen aan de specifieke wensen van klanten kunnen worden aangepast. Op dit moment beschikt het jonge bedrijf over die productgamma's:

- ♦ Mobitime is een mobiele puntmachine, die toelaat om de bewegingen van personeel op een werf te registreren. De verzamelde gegevens worden doorgestuurd naar de hoofdzetel van het bedrijf en afhankelijk van de toepasselijke wetgeving, ook naar de nationale instan-

tie belast met de sociale veiligheid, zodat deze controle kunnen houden op de aanwezigheid van arbeiders en onderaannemers.

- ♦ OnRoad Pro verbindt het bedrijf met zijn voertuigen om in real time of achteraf de afgelegde trajecten te kunnen volgen en andere informatie te verzamelen over het gebruik van de voertuigen.
- ♦ ZoneLock, nog in ontwikkeling, is een tracingsysteem voor gereedschappen en andere voorwerpen op werpen.

Dui Global is nog in volle expansie en heeft de ambitie om aan zijn activiteiten een internationale dimensie te geven door zich op de exportmarkt te richten.

Met dat doel voor ogen nam het bedrijf in 2014 deel aan twee beurzen in het Midden-Oosten, eentje in Doha (Project Qatar) en het andere in Dubai (Big5). De bedoeling was om ter plaatse distributeurs te vinden voor hun producten en om de handelsprospectie en de klantenopvolging te garanderen. De delegatie keerde naar België terug met twee NDA's (Non Disclosure Agreements) op zak, afgesloten met potentiële distributeurs, waarvan één in Bahrein en de andere in de VAE. De onderhandelingen zijn nog steeds gaande.

Hoewel tot op vandaag nog geen enkel concreet verkoopcontract werd getekend konden toch al talrijke contacten worden gelegd in de VAE, een bewijs dat er interesse is vanuit de markt voor de oplossingen voorgesteld door Dui Global. Bovendien hebben meerdere bedrijven aangegeven de producten te willen uittesten, waaronder het bedrijf Al Youssouf.

www.duiglobal.com

« L'export est un de nos objectifs à court terme, notamment dans les pays du Golfe. Les deux salons auxquels nous avons participé, respectivement au Qatar et aux Emirats arabes unis, se sont révélés très positifs et confirment qu'un marché existe dans ces pays pour ce type de produits. »

Sarah Schröder

Marketing & Communications Manager
(januari 2015)

OTN SYSTEMS

SECTOR: TELECOMMUNICATIE

OTN Systems ontwikkelt en verkoopt netwerkproducten voor de afdeling operationele communicatie van grote infrastructuren zoals de gas- en petroleumindustrie, de energiesector, wegen (tunnels, bruggen, snelwegen,...) metro's havens, luchthavens en spoorwegen.

De netwerksystemen van OTN laten toe om verschillende soorten gegevens (stem, beeld, informatie, automatisatie, audio, video) te integreren en te verspreiden via de technologie die gebruikt maakt van optische vezels. Het bedrijf is ook de bedenker en leverancier van het OTN (Open Transport Network) en de XTRAN (eXcellence in TRANsport).

Hoewel het bedrijf al op 1 juli 2008 werd opgericht, ging het pas echt van start begin jaren '90 onder de vleugels van de Siemensgroep. Dankzij hun uitgebreide ervaring geniet OTN Systems vandaag een solide reputatie op gebied van communicatienetwerken.

Innovatie blijft het uitgangspunt van de onderneming: 30% van de medewerkers zijn actief in research en development. Dankzij hun aanbod aan unieke producten, hoog opgeleide medewerkers en een partnernetwerk over de hele wereld levert OTN Systems zijn diensten ondertussen aan klanten uit meer dan 70 landen.

De ontwikkeling en het samenstellen van de pro-

ducten gebeurt volledig in België. Met Olen als thuisbasis heeft OTN Systems ook nog kantoren in Duitsland, de Verenigde Staten, Brazilië, Colombia, Indonesië, Maleisië, Zuid-Korea, China, Algerije en de VAE.

Het kantoor in de emiraten opende zijn deuren in april 2011, strategisch gelegen in het hart van de Dubai Media City. Het bedrijf versterkt op die manier zijn aanwezigheid in de Golfregio, waarbij het al een mooie reeks referenties uit de VAE kan voorleggen:

- ◆ Abu Dhabi Municipality, Traffic Signals Control Center : Parking Structures
- ◆ ADCO Abu Dhabi Company for Onshore Oil Operations: ASAB 2 Oil Field
- ◆ ADWEA Dubai Electricity & Water Authority : Taweelah Water Pipeline, Shuweihat Water Pipeline, ASTRACO DN1000
- ◆ Al-Zour Gas: Turbine Plant
- ◆ Dolphin Energy Ltd : EGDS Eastern Gas Distribution System
- ◆ Transco : Fujairah Water Pipeline, Habshan pipeline

www.otnsystems.com

"Our regional office in Dubai brings OTN Systems closer to its growing customer base throughout the Gulf region."

Olivier Georis

CEO

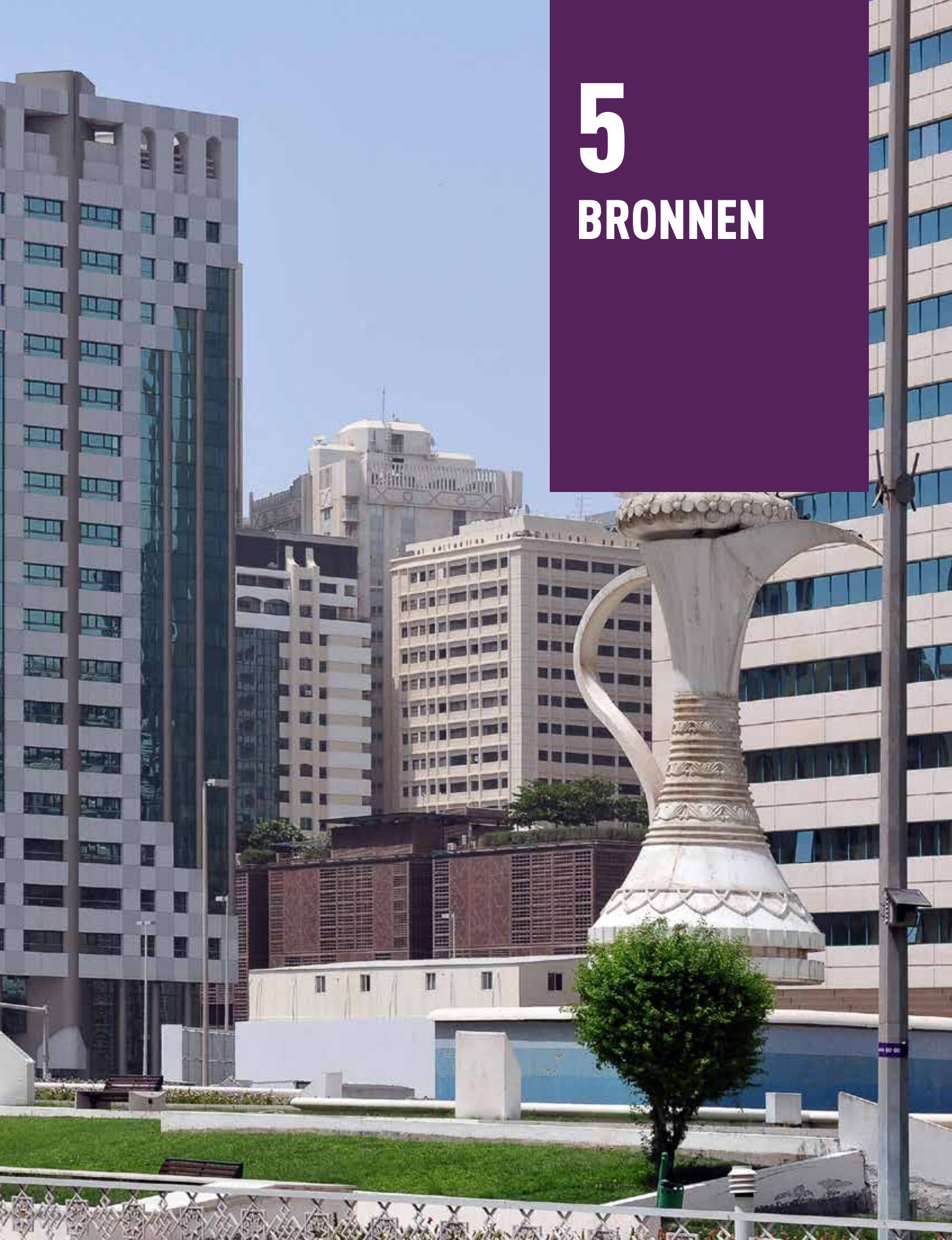
—

5

BRONNEN

ONZE PARTNERS

Flanders Investment & Trade
www.flandersinvestmentandtrade.be

Brussel Invest & Export
www.brusselinvestexport.be

Agence wallonne à l'Exportation et aux
Investissements étrangers
www.awex.be

FOD Buitenlandse Zaken
www.diplomatie.be

BRONNEN UIT DE EMIRATEN

Nationaal portaal
<http://government.ae/en>

Centrale Bank van de Verenigde Arabische
Emiraten
www.centralbank.ae/en

Nationaal Statiekbureau
www.uaestatistics.gov.ae

The National
www.thenational.ae

Emirates24/7
www.emirates247.com

UAEinteract
www.uaeinteract.com

Federal Water & Electricity Authority
www.fewa.gov.ae/index_en.html

INTERNATIONALE BRONNEN

Wereldhandelsorganisatie
www.wto.org

Internationaal monetair fonds
www.imf.org

Organisatie voor economische samenwerking en
ontwikkeling
www.oecd.org

Wereldbank
www.worldbank.org

Wereld Economisch Forum
www.weforum.org

Credendo Group
www.credendogroup.com

Europese Commissie
<http://ec.europa.eu>

International Trade Center
www.intracen.org

The Economist Intelligence Unit
www.eiu.com

Central Intelligence Agency
www.cia.gov

KPMG
www.kpmg.com

Ernst & Young
www.ey.com

Reuters
www.reuters.com

Bloomberg
www.bloomberg.com

Forbes
www.forbes.com

Zawya
www.zawya.com

Gulf News
www.gulfnews.com

Oil and Gas Journal
www.ogj.com

Airports Council International
www.aci.aero

World Nuclear Association
www.world-nuclear.org

US Energy Information Administration
www.eia.gov

US Commercial Service
www.trade.gov/cs

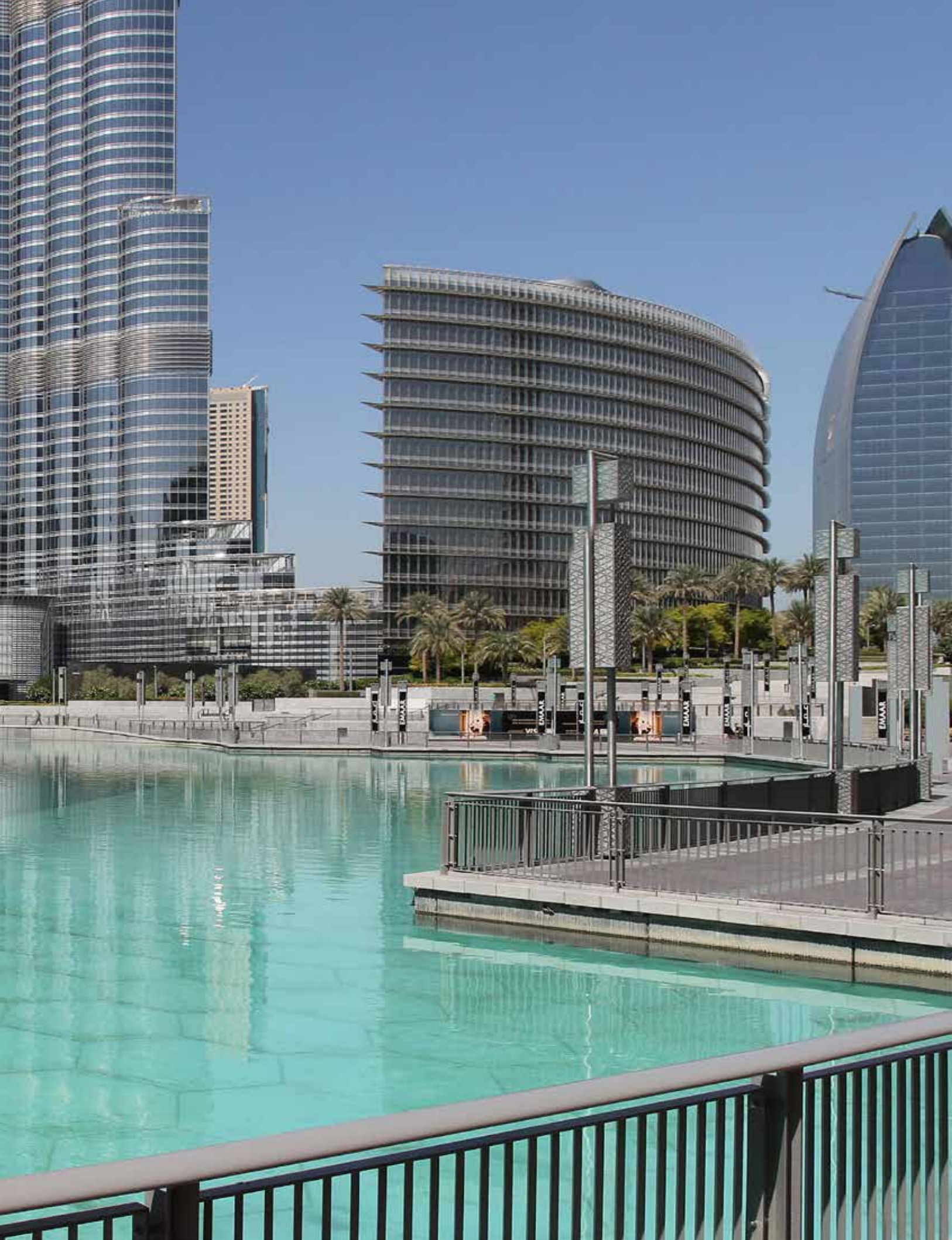
UK Trade & Investment
[www.gov.uk/government/organisations/
uk-trade-investment](http://www.gov.uk/government/organisations/uk-trade-investment)

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
www.agentschapnl.nl

Nederlandse Vertegenwoordigingen VAE
www.vae.nlambassade.org

Les Echos
www.lesechos.fr

NOTA'S

agentschap voor
buitenlandse handel

Agentschap voor Buitenlandse Handel

Montoyerstraat 3

1000 Brussel

☎ +32 2 206 35 11

www.abh-ace.be

FLANDERS
INVESTMENT &
TRADE

Flanders Investment & Trade

Koning Albert II-laan 37

1030 Brussel

☎ +32 2 504 87 11

www.flandersinvestmentandtrade.com

invest-export.brussels

Brussel Invest & Export

Louizalaan 500, bus 4

1050 Brussel

☎ +32 2 800 40 00

www.brusselinvestexport.be

Wallonia.be

EXPORT
INVESTMENT

Agence Wallonne à l'Exportation et aux Investissements étrangers

Sainteletteplein 2

1080 Brussel

☎ +32 2 421 82 11

www.awex.be

Hoewel alles in het werk werd gesteld om nauwkeurige en actuele informatie te geven, kunnen noch het Agentschap voor Buitenlandse handel, noch zijn partners (Flanders Investment & Trade, Brussel Invest & Export en het Agence wallonne à l'Exportation et aux Investissements étrangers) verantwoordelijk worden gesteld voor fouten, weglatingen en leugenachtige verklaringen. Ze kunnen evenmin verantwoordelijk worden gesteld voor het gebruik of de interpretatie van de informatie in deze studie.

Deze studie heeft niet de bedoeling advies te verstrekken.

DATUM VAN PUBLICATIE: MAART 2015

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: MARC BOGAERTS

AUTEURS: ANNEKE LEYSEN & NICOLAS PREILLON

GRAFISCHE VORMGEVING EN UITVOERING: CIBLE COMMUNICATION (www.cible.be)

GEDRUKT OP PAPIER MET EEN FSC-LABEL

DEZE STUDIE IS OOK BESCHIKBAAR OP DE WEBSITE VAN HET AGENTSCHAP VOOR
BUITENLANDSE HANDEL: WWW.ABH-ACE.BE.

OVERNAME GEGEVENS (OF: TEKST) IS TOEGELATEN MITS BRONVERMELDING.

agentschap voor
buitenlandse handel